

Finansdepartementet

Lastet opp digitalt på regjeringens nettsider

Vår ref.

Ansvarlig advokat
Kjetil Hardeng

Oslo, 14. mars 2023

HØRINGSSVAR – GRUNNRENTESKATT PÅ LANDBASERT VINDKRAFT

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 16. desember 2022 med forslag om innføring av grunnrenteskatt på landbasert vind.

Haavind yter forretningsjuridiske tjenester og bistand til tvisteløsning til både norske og internasjonale aktører. En vesentlig del av vår virksomhet knytter seg til energisektoren. Vi bistår både utbyggere, operatører og finansielle investorer innen fornybar energi med juridisk rådgivning knyttet til blant annet konsesjonsforhold, kontrakts- og entrepriserett, kraftsalg, spørsmål om nettilknytning, skattemessige forhold og transaksjoner.

Vi har bistått en rekke av våre kunder med å analysere virkningene av forslaget om grunnrenteskatt. Det samme har KPMG, som har offentliggjort sin analyse (se vedlagt). KPMGs analyse viser at for enkelte skattytere vil den foreslåtte modellen kunne medføre konkurs: samlet betalbar skatt vil kunne overstige selskapets driftsinntekt.¹

Flere av våre kunder har bedt Haavind om å vurdere hvorvidt et skatteregime med slike virkninger virkelig kan være lovlig. Vårt høringssvar fokuserer derfor på dette temaet.

2. Konklusjoner

Vår konklusjon er:

- Forslaget om grunnrenteskatt vil kunne være i strid med Grunnloven §§ 97 og 105, EMK P 1-1 og EØS-rettens regler om fri etableringsrett og rett til kapitalbevegelser.

Årsaken er i korte trekk som følger:

- Forslaget bygger på en feilaktig forutsetning om at landbasert vindkraft genererer grunnrente og skatten kan ramme selskaper som ikke har potensial til å realisere grunnrente.

¹ «Kontantstrøm avledet i det nye skatteregimet vil for noen ikke være tilstrekkelig til å betjene finansieringsforpliktelser, noe som kan føre til mislighold for enkelte vindparker.» KPMGs rapport side 7.

- Forslaget vil knytte nye og (for noen) svært inngripende byrder til allerede foretatte disponeringer. Disse konsekvensene er ikke presentert og avvendt mot statens behov, og vil derfor kunne være i strid med Grunnloven § 97 om forbud mot tilbakevirkning.
- Forslaget griper inn i eiendomsretten som er vernet etter Grunnloven § 105 og EMK P 1-1 på en måte som kan anses uforholdsmessig og med det rettstridig.
- Forslaget kan være i konflikt med EØS-rettens regler om fri bevegelse av kapital og etableringsrett, ved at utenlandsk eide vindparker de facto rammes i større grad enn norske (og da hovedsakelig offentlig eide) vindparker.

3. Sviktende forutsetninger

Haavind utredet i november 2022, sammen med advokatfirmaene Thommessen, Simonsen Vogt Wiig og Schjødt, enkelte av de rettslige spørsmålene som behandles i dette høringssvaret.² Etter at denne utredningen ble ferdigstilt, har det kommet en ny rapport fra KPMG.³ Rapporten og beregningene underbygger ytterligere bekymringen som er uttrykt i den felles utredningen fra nevnte advokatfirmaer.

I rapporten konkluderer KPMG med at:

- Det er ikke belegg for regjeringens antakelse om at det er superprofitt på landbasert vindkraft.
- Skattesatsen og det faktum at et stort antall vindparker er bundet av langsiktige kraftkjøpskontrakter og prosjektfinansieringsregimer, gjør at aktørene risikerer å misligholde sine låneforpliktelser og gå konkurs.
- Risiko for negative ringvirkninger ved at industrielle aktører kan få sine langsiktige kraftkjøpsavtaler terminert, investeringsviljen for ny vindkraft blir redusert, og den svekkede tilliten til et stabilt skatteregime kan smitte over på nye områder som havvind og hydrogen.

KPMGs funn samsvarer med de erfaringene og analysene flere av våre kunder har gjort. Disse peker på at grunnrenteskatten vil gi en reduksjon i verdien av vindparkene på opp mot 50%, og dermed til verdier langt under opprinnelig utbyggingskostnad. Det at finanskostnader ikke er fradragsberettiget i grunnlaget for grunnrenteskatten, medfører at enkelte vindkraftselskaper ikke vil ha en tilstrekkelig gjenstående kontantstrøm til å betjene lånene etter at grunnrenteskatten er betalt. Dette gir reell risiko for mislighold av låneforpliktelser og konkurs.

4. Forholdet til Grunnloven § 97

Grunnloven § 97 forbyr tilbakevirkende lover. Kjernen i forbudet er såkalt *egentlig tilbakevirkning*, ved at nye byrder knyttes til allerede foretatte disposisjoner.⁴

Vindkraftproduksjon krever store investeringskostnader, men forholdsvis lave driftskostnader. Mange vindparker er finansiert ved opptak av langsiktige låneavtaler og inngåelse av langsiktige leveringsavtaler til fastpris for kraften som produseres. Låneopptakene og fastprisavtalene utgjør dermed «allerede foretatte disposisjoner» av helt sentral betydning for disse vindkraftselskapene.

De fleste av disse vindkraftselskapene er finansiert med lån fra uavhengige tredjeparter. Også avtalene om langsiktig salg av kraft til fast pris er inngått med uavhengige tredjeparter, og på prisnivåer som Finansdepartementet også selv mener ikke genererer grunnrente. Disse vindkraftselskapenes årlige inntekter – og dermed skattebetalingsevne – er derfor i stor grad låst til et

² Utredningen er vedlagt dette høringssvaret.

³ Rapporten er vedlagt dette høringssvaret.

⁴ Rt. 2010 s. 143, avsnitt 153.

stabilt, lavt nivå, basert på disposisjoner foretatt tilbake i tid. Innføring av grunnrenteskatten i sin foreslåtte form vil derfor påføre nye byrder på allerede foretatte disposisjoner.

Mange av vindkraftselskapene har også brukt lineære skattemessige avskrivninger i tråd med tidligere regler som skulle stimulere til langsiktig utbygging av vindkraft.⁵ Dersom avskrivningene i grunnrenteinntekten baseres på skattemessig verdi pr 1. januar 2023, får vindkraftanleggene kunstig lave skattemessige verdier – med konsekvens at et skatteregime som var ment som et investeringsincentiv får svært ugunstig effekt i ny skatteordning.

For mange vindkraftselskap kan dermed virkningene av de foreslåtte reglene ha likhetstrekk med det som i rederiskattesaken i Rt. 2010 s. 143 ble ansett av Høyesterett i plenum for å være grunnlovsstridig. I rederiskattesaken var et hovedpoeng at rederne hadde blitt gitt et skatteregime som var ment til å oppmuntre til investeringer med langsiktig horisont og beholde kapitalen i Norge, som Stortinget ikke sto fritt til å endre. Man har på samme måte gitt vindkraftbransjen en forventning om gunstige avskrivningsregler der meningen har vært å invitere til langsiktige investeringer i fornybar energi. KPMGs analyser viser at grunnrenteskatten vil få store konsekvenser for eksisterende vindkraftverk som har truffet fornuftige investeringsbeslutninger tilbake i tid.

Det er i denne sammenheng et sentralt poeng at departementet foreslår at fremtidige utgifter til nye vindparker kan fradragføres fullt ut, mens foretatte investeringer kun kan fradragføres med gjenstående skattemessige verdier. Eksisterende vindparker får dermed vesentlig høyere skattebelastning enn nye vindparker. Dette vil være en forskjellsbehandling som styrker at det kan foreligge en overtredelse av Grunnloven § 97.

Innføring av grunnrenteskatten i sin foreslåtte form vil dermed påføre nye byrder på eksisterende investeringer, dvs. allerede foretatte disposisjoner. Grunnloven § 97 krever da at det må foretas en avveining mellom samfunnets interesser og inngrepets virkning for de enkelte borgerne. Et sentralt moment er om lovgiver har forsvarlig vurdert/utredet alle vesentlige faktiske og rettslige forhold av betydning for grunnlovsspørsmålet.⁶ Vi kan ikke se at forholdene over er behandlet i høringsnotatet. Forholdet til Grunnloven er ikke kommentert, slik sikker rettspraksis krever at lovgiver gjør før et slikt vedtak fattes. Denne mangelfulle utredningen gir domstolene adgang til å gjøre en mer intensiv domstolsprøving av spørsmålet om grunnlovsstrid.

Etter vårt syn vil forslaget dermed kunne være i strid med Grunnloven § 97.

5. Forholdet til Grunnloven § 105 og EMK P 1-1

Grunnloven § 105 og EMK P 1-1 er bestemmelser som begge verner mot inngrep i eiendomsretten.

Vurderingsmomentene er i stor grad de samme, da inngrep i eiendomsretten etter EMK P 1-1 krever forholdsmessighet og en saklig begrunnelse. I NOU 1992: 34 (Rødseth-utvalget) ble det vist til at Grunnloven § 105 krever at en skatt må følge et visst likhetsprinsipp og ikke innebære konfiskasjon. På samme måte la Rødseth-utvalget til grunn i sin utredning av grunnrenteskatt på *vannkraft* at en slik beskatning krever en saklig begrunnelse. Utvalget oppsummerte dette slik:

«Det tilhøvet at grunnrenta er ei varig kjelde til avkastning ut over normalavkastning, gjer at ein særskatt på kraftverksinntekter ikkje vert ramma av grl. § 105. Føresetnaden er at særskatten ikkje vert satt så høyt at det er tale om konfiskasjon. Konklusjonen må derfor vera at det ikkje er grunnlovsmessige hindringar for ein særskatt på kraftverksinntekter som trekkjer inn delar av grunnrenta til det offentlege.»⁷

⁵ Jf. skatteloven § 14-51.

⁶ Rt. 2007 s. 1308, s. 42

⁷ NOU 1992:34, s. 171.

Når det ikke er tale om en varig avkastning ut over normalavkastning, vil skatten derfor kunne rammes av Grunnloven § 105.

Som redegjort for i KPMGs notat, er det ingen superprofitt i landbasert vindkraft. Departementet har i høringsnotatet ikke påvist noe empirisk grunnlag for at det foreligger grunnrente, ut over kortsiktige beregninger basert på en ekstraordinær kraftprissituasjon. Tvert imot tilsier alle beregninger frem til 2021 at det var negativ grunnrente.

Vindkraftselskaper som har inngått langsiktige kraftsalgsavtaler på fastpris, vil uansett ikke klare å gjøre seg nytte av kraftige stigninger i kraftpris, slik som 2021 og 2022. Grunnrenteskatten vil dermed ramme selskaper som ikke har potensiale for avkastning utover normalavkastning. Slik lovforslaget er bygget opp, vil skatten måtte betales selv om selskapet kun har en normalavkastning og faktisk ikke kan oppnå en ekstraordinær avkastning (grunnrente). Det grunnleggende premisset for skatten faller da bort.

KPMG har også vist at når ikke alle relevante kostnader kan trekkes fra og negativ grunnrente ikke utbetales, som på vannkraft, vil normalavkastningen ikke skjermes fullt ut.

Forslaget innebærer at vindkraftselskapene må betale grunnrenteskatt selv om de ikke realiserer en høyere avkastning enn andre næringer. Den forskjellsbehandlingen som vindkraftnæringen derfor utsettes for sammenlignet med andre næringer som er undergitt samfunnets ordinære skatteregime, må ha en saklig begrunnelse, vurdert av lovgiver, for å ikke komme i konflikt med Grunnloven § 105.

Samme synspunkter gjør seg gjeldende etter den forholdsmessighetsvurderingen som må gjøres etter EMK P 1-1. Det er rimelig klart at innføringen av grunnrenteskatt utgjør et inngrep i eiendomsretten, eller «*the peaceful enjoyment of ... possessions*», slik ordlyden i EMK P 1-1 er.

Menneskerettighetsdomstolen (EMD) har uttalt i bl.a. storkammerdommen *Hutten-Czapska mot Polen* at en grunnleggende komponent i eiendomsretten er retten til å hente fortjeneste fra eierskapet.⁸

Ytterligere støtte for dette kan finnes i *N.K.M. mot. Ungarn*, hvor EMD mente at en høy og ekstraordinær skatt utgjorde et uforholdsmessig inngrep i eiendomsretten.⁹ Denne rettspraksisen viser at EMD er villig til å slå ned på svært tyngende skatter som gjelder som en generell regel, med ingen eller få unntak, og kun for en viss gruppe økonomiske aktører. Grunnrenteskatten på vindkraft er i denne kategorien.

Dersom Stortinget ved vedtakelsen av grunnrenteskatten ikke i tilstrekkelig grad gjør unntak og/eller tilrettelegger for vindkraftprodusenter som på grunn av en bundet kontantstrøm ikke har mulighet til å realisere grunnrente, vil grunnrenteskatten kunne være ulovlig.

Lovgivers begrunnelse, eller mangel på sådan, er et sentralt moment i relasjon til både Grunnloven § 105 og EMK P 1-1. I *Gassled*-saken (HR-2018-1258-A) var mye av Høyesteretts begrunnelse for å anse tiltaket for å være innenfor rammene av EMK P 1-1 basert på at departementet hadde foretatt relevante vurderinger, som ikke var vilkårlige eller overfladiske.¹⁰

Etter den tradisjonelle *Kløfta-læren*, vil lovgivers redegjørelser og begrunnelser stå sentralt ved spørsmålet om domstolenes intensitet av prøvningen.¹¹ Der lovgivers overveielser er mangelfulle, blir prøvingsintensiteten større.¹²

⁸ *Hutten-Czapska v. Poland* avsnitt 186.

⁹ *N.K.M. v. Hungary*, avsnitt 71 og 73.

¹⁰ HR-2018-1258-A, avsnitt 144.

¹¹ Rt. 2007 s. 1308, avsnitt 42.

¹² Rt. 1996 s. 1415 på s. 1429, Rt. 2010 s. 143, avsnitt 138.

Som redegjort for over, er departementets forutsetninger her om blant annet eksistensen av varig avkastning ut over normalavkastning, enten ikke drøftet eller drøftet på sviktende grunnlag. Det skal derfor mindre til for at inngrepet i eiendomsretten kan anses for å være uforholdsmessig.

Departementets drøftelser fremstår etter vår vurdering derfor som så mangelfulle at det er risiko for at et stortingsvedtak vil være i strid med Grunnloven § 105 og/eller EMK P 1-1.

6. Forholdet til EØS-avtalen

EØS-avtalen artikkel 31, 41 og 42 knesetter prinsippene om fri etableringsrett og rett til fri kapitalbevegelse som del av de såkalte fire frihetene.

Kjerneprinsippet i EØS-avtalens bestemmelser om de fire frihetene er at alle former for diskriminering på grunn av nasjonalitet innenfor EØS-avtalens virkeområde ikke er tillatt, jf. EØS-avtalen artikkel 4. Dette følger også av de mer spesifikke bestemmelsene om utøvelsen av de fire frihetene, som også forbyr diskriminerende og ikke-diskriminerende *restriksjoner* på utøvelsen av dem.

Til tross for at beskatning er unntatt fra EØS-avtalens virkeområde, har EFTA-domstolen slått fast at skatteregler kan utgjøre en restriksjon på utøvelsen av de fire frihetene.¹³

Grunnrenteskatten gjelder uten forskjell mellom norske og utenlandske selskaper. Avgiften kan imidlertid anses å bryte EØS-reglene om fri bevegelse dersom den anses å legge en større belastning på foretak eller personer fra andre EU/EFTA-stater som utøver sin rett til fri bevegelse.¹⁴ Det kan også bryte med fri bevegelsesreglene dersom det gjør utøvelsen av fri bevegelse mindre attraktiv, til tross for at skatten gjelder uavhengig av nasjonalitet.¹⁵

Dersom det nye skatteregimet anses som en begrensning av rettene til fri bevegelse, vil den fortsatt være tillatt dersom det kan aksepteres etter såkalte tvingende allmenne hensyn. EU-domstolen har imidlertid konsekvent slått fast at økonomiske/finansielle motiver ikke utgjør legitime motiver for å begrense fri bevegelse. Behovet for effektiv skattekontroll (forvaltningsmessige hensyn), som har vært ansett som et legitimt hensyn, er noe helt annet enn selve skatten det er snakk om i denne saken.¹⁶

For investorer i *eksisterende* vindparker er retten til fri bevegelse og tilgang til det norske markedet allerede benyttet. EU-domstolen har slått fast at regler som regulerer markedsdeltakere som allerede har kommet inn på markedet, ikke utgjør restriksjoner på fri bevegelse. Forutsetningen for dette er imidlertid at de berører nasjonale og utenlandske virksomheter likt, både rettslig og faktisk.¹⁷

I så henseende er det rettslig relevant at vindkraftselskaper med produksjonen bundet til langsiktige fastpriskontrakter i hovedsak er eid av utenlandske investorer, mens vindparker med norske eiere (f.eks. Statkraft) i hovedsak selger kraften i spotmarkedet.

Et skatteregime som ikke gjør tilpasninger for vindparker med produksjonen bundet til langsiktige fastpriskontrakter kan derfor utgjøre en indirekte forskjellsbehandling av utenlandske virksomheter som har benyttet sin rett til fri bevegelse. Ifølge EU-domstolen utelukker det ikke indirekte forskjellsbehandling at det finnes visse unntak dersom virkningen av skatten «as a general rule» er mer tyngende for utenlandske foretak «in the large majority of cases».¹⁸

¹³ Arnesen mfl., Oversikt over EØS-retten, 2022, s. 99, Dajani mfl., EØS-avtalen og norsk skatterett, 2003, s. 20, sak E-6/98, avsnitt 34, sak E-1/04.

¹⁴ Sak 20/78 *Cassis de Dijon*.

¹⁵ E-14/15 *Holship*, avsnitt 115.

¹⁶ C-20/12 *Giersch*, avsnitt 52.

¹⁷ Forente saker C-267/91 and C-268/91 *Keck*, Arnesen mfl. 2022, s. 115

¹⁸ C-324/00 *Langkhorst-Hohorst*, avsnitt 28, Bullen, EU, EØS og skatt, 2005, s. 182.

Uttalelser fra statsråden og sentrale politikere i regjeringspartiene kan til og med tyde på at forslaget er *begrunnet* iallfall delvis i at det særlig rammer utenlandske investorer:

Ole André Myhrvold (Sp), stortingsrepresentant og Senterpartiets energipolitiske talsperson, uttalte til NRK 28. september 2022 at

«Regjeringens grep gjør at vindkraftbransjen som i stor grad er eid av utenlandske aktører nå må bidra tilbake til lokalsamfunn og fellesskap. Det er bra for samfunnsutviklinga i Norge, forklarer han.»¹⁹

Stortingsrepresentant Geir Pollestad (Sp), uttalte til Stavanger Aftenblad 17. oktober 2022 at

«Jeg er helt overbevist om at det er fornuftig å skattlegge vindkraften hardere enn vi har gjort til nå. Spesielt fordi vi har fått et betydelig innslag av utenlandsk eierskap»²⁰

Finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp) går kanskje enda lenger når han i Klassekampen 7. november 2022 sier at *målet* er å inndra overskudd på utenlandsk kapital:

«Det er fortsatt 58 prosent utenlandsk eierskap av vindkraft i Norge. Så over halvparten av overskuddet som skapes, forsvinner ut av lokalsamfunnet og havner i utlandet. Nå tar vi noe av det overskuddet og sørger for at det blir værende i Norge»²¹

Disse uttalelsene mer enn indikerer en diskriminerende hensikt fra lovgivers side, eller i det minste at skatten begrunnes med at den hovedsakelig rammer utenlandske investorer og dermed innebærer en bevisst tilsidesettelse av utenlandske eieres interesser sammenlignet med norske (og i overveldende grad offentlige) eiere.

Den foreslåtte grunnrenteskatten vil på dette grunnlaget kunne stride mot EØS-rettens diskrimineringsforbud i relasjon til fri etableringsrett og fri rett til kapitalbevegelser.

Vi står til disposisjon for departementet ved spørsmål eller behov for avklaringer.

¹⁹ https://www.nrk.no/nordland/okt-skatt-pa-vann--og-vindkraft_-mener-skattegrep-kan-forverre-kraftkrisa-1.16119796

²⁰ <https://www.aftenbladet.no/okonomi/i/LIj1V/frykter-konkurser-i-vindkraften-en-internasjonalskandale>

²¹ <https://klassekampen.no/utgave/2022-11-07/vedum-tror-ny-vindskatt-gir-mer-vindkraft>

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Haavind AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Kjetil Hardeng'.

Kjetil Hardeng
Advokat

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Esen Nordbø'.

Espen Nordbø
Advokat

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jøran Sandvik'.

Jøran Sandvik
Advokat

NOTAT

Fra Advokatfirmaet Thommessen v/ advokat Bendik Christoffersen
Advokatfirmaet Haavind v/ advokat Kjetil Hardeng
Advokatfirmaet Schjødt v/ advokat Thomas Horn
Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig v/ advokat Anette Fjeld
Dato 28. november 2022

GRUNNRENTESKATT PÅ VINDKRAFT

1 INNLEDNING

I statsbudsjettet for 2023 har regjeringen foreslått å innføre grunnrenteskatt på vindkraft på land med virkning fra 1. januar 2023. Den nærmere utforming av grunnrenteskatten skal sendes på høring, men antas å bygge på modellen for grunnrenteskatt som allerede gjelder for vannkraftverk.

Etter vår vurdering er det en betydelig risiko for at en slik grunnrenteskatt vil være i strid med Grunnloven § 97, Grunnloven § 105 og/eller Artikkel 1 i Tilleggsprotokoll 1 til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) om beskyttelse av eiendomsretten. Dette fordi man i såfall vil innføre tilleggsbeskatning av en næring som ikke har vært, og som det er høyst usikkert vil bli, ekstraordinært lønnsom.

2 GRUNNRENTE OG GRUNNRENTESKATT

Grunnrente er betegnelsen på en ekstraordinær avkastning (dvs avkastning utover normalavkastning) som oppstår fordi man utnytter en naturressurs (et knapphetsgode). I NOU 1992:34 *Skatt på kraftforetak* formulerer det såkalte Rødseth-utvalget dette slik for vannkraftverk:¹

"Den kapitalavkastning utover avkastningen i andre næringer som oppstår fordi det er gitt tilgang på utbyggbare vassdrag, kalles grunnrente."

I statsbudsjettet for 2021 – med henvisning til Kraftskatteutvalget (NOU 2019:16) – brukes en tilsvarende formulering:²

"Grunnrenten er definert som den inntekten som stammer fra å utnytte en naturressurs som blir igjen etter at alle nødvendige innsatsfaktorer har fått sin markedsmessige avlønning."

Det er alminnelig antatt at naturressurser bør komme hele samfunnet til gode. Selve rasjonalet bak beskatning av grunnrente er at man står overfor en næring som generer ekstraordinær avkastning fordi den har tilgang til en begrenset naturressurs. Næringer som oppebærer grunnrente, så som petroleumsvirksomhet og vannkraft, er derfor underlagt grunnrentebeskatning.

Det å innføre en særlig grunnrenteskatt innebærer imidlertid at én næring forskjellsbehandles i forhold til alle andre næringer i det ordinære skattesystemet.

¹ Rødseth-utvalget; NOU 1992:34 *Skatt på kraftforetak* s 17-18 og 169 punkt 3.2 og 16.1

² Prop. 1 LS (2020-2021) *Skatter, avgifter og toll 2021* punkt 7.2 s 146

En riktig utformet grunnrenteskatt bør derfor utformes slik at den treffsikkert skattlegger ekstraordinær avkastning i form av grunnrente. En grunnrenteskatt som ikke er rettet mot næringer med ekstraordinær avkastning lar seg derfor på prinsipielt grunnlag vanskelig forsvare.

En riktig utformet grunnrenteskatt skal også virke investeringsnøytralt, dvs at investeringer som er lønnsomme før skatt, også skal være lønnsomme etter skatt. Forutsetningene for dette er oppsummert slik i Prop. 1 LS (2020-2021) punkt 7.4.3:

"For at grunnrenteskatten skal være nøytral, må alle relevante kostnader trekkes fra med et beløp som i nåverdi tilsvarer den faktiske kostnaden, og alle inntekter må beskattes til en verdi som tilsvarer nåverdien av den faktiske inntekten. Det innebærer blant annet at selskapene må få fradrag for 100 pst. av investeringskostnaden målt som nåverdi, verken mer eller mindre."

Det er altså sentralt at skattyter, dersom det er grunnlag for å innføre grunnrenteskatt, får fradrag for nåverdien av kostnader og 100 % av investeringskostnadene – hvis ikke virker ikke grunnrenteskatten nøytralt.

3 FORSLAGET OM GRUNNRENTESKATT PÅ VINDKRAFT

I statsbudsjettet for 2023 er det foreslått å innføre grunnrenteskatt på vindkraftverk med virkning fra 1. januar 2023. Grunnrenteskatten foreslås innført etter modell fra vannkraften, der det utvilsomt foreligger grunnrente, og innebærer at vindkraftverk tilleggsbeskattes med en effektiv skattesats på 40 %.

Det er imidlertid klart at vindkraftbransjen historisk sett *ikke* har generert noen grunnrente. Dette følger direkte av fremlegget til statsbudsjett for 2023.³ Beregningene fra SSB som Finansdepartementet bygger på, er for øvrig utført etter en metodikk som etter vår vurdering klart overvurderer inntjeningen i vindkraftverk.⁴

Forslaget om innføring av en ny grunnrenteskatt for vindkraft bygger på en ren antagelse om at vindkraft fremover i tid *kan* komme til å generere grunnrente. Disse antagelsene bygger igjen på forutsetninger om muligheten for vedvarende lavere utbyggingskostnader og antagelser om vedvarende høyere kraftpriser fremover i tid. Dette mener Finansdepartementet "*indikerer*" at det i fremtiden kan foreligge grunnrente.

En slik tilnærming er høyst problematisk både for eksisterende og fremtidige vindkraftverk.

Vi kan for det første ikke se at Finansdepartementets antagelser om at kraftprisene vil holde seg på et stabilt høyere nivå fremover i tid er underbygget av faglige uttalelser. Det synes heller ikke å være vurdert at prisområdene NO3 og NO4 (hvor svært mange vindkraftverk befinner seg) ikke har opplevd tilsvarende høye priser som i Sør-Norge den siste tiden eller at det store flertall av vindkraftverkene har inngått langsiktige fastpris kraftsalgsavtaler basert på markedsprisinivåer som Finansdepartementet altså selv mener ikke har generert grunnrente til nå. Samtidig vet vi at de høye prisene i deler av landet i 2021 og

³ Prop. 1 LS (2022-2023) punkt 5.4.2. Her fremgår det at det frem til og med 2020 var negativ grunnrente i vindkraft. Som følge av Russlands påvirkning av det europeiske gassmarkedet er 2021 et unntaksår og det samme kan sies om 2022.

⁴ SSB publikasjon 2022/23; Greaker og Lindholt (2022) *Ressursrenten i naturressursnæringene i Norge 1984-2021*. Her beregnes inntektene fra vindkraftproduksjon som en andel av totalinntekten fra all kraftproduksjon tilsvarende vindkraftens andel av den faktiske produksjonen. Modellen tar ikke innover seg at den største andelen av vindkraftverk ligger i prisområder med lave priser, mens det er motsatt for vannkraftverk. Videre tar dette ikke hensyn til at vindkraften produserer uregulert og på mindre prisgunstige tidspunkter, samt at de aller fleste vindkraftverk har inngått langsiktige fysiske kraftsalgsavtaler til forholdsvis lave priser, mens kraften fra vannkraftverk stort sett selges i spotmarkedet.

2022, i det alt vesentligste skyldes krigen i Ukraina og Russlands påvirkning av det europeiske gass-markedet. Slike ekstraordinære og tidsbegrensede drivere gir ikke grunnlag for å si at det er generert grunnrente i egentlig forstand. Fremover i tid vet vi imidlertid at EU har som et klart mål å etablere betydelige mengder ny, fornybar kraftproduksjon for å fjerne underskuddet på energi i Europa. Regjeringen har uttrykt tilsvarende ambisjoner for Norges del. Det må legges til grunn at dette vil bidra til å redusere kraftprisene i Norge.

Eksisterende vindkraftverk er etablert basert på de utbyggingskostnadene man faktisk har hatt, og vil derfor ikke nyte godt av eventuelle lavere utbyggingskostnader i fremtiden. Mange av disse vindkraftverkene vil også ha benyttet (forserte) lineære, skattemessige avskrivninger som gir kunstig lave skattemessige verdier dersom avskrivningene i grunnrenteinntekten skal basere seg på skattemessig verdi pr 1. januar 2023. Dersom eksisterende vindkraftverk ilegges grunnrenteskatt uten at normalavkastningen skjermes, vil realiteten være at vindkraftverk uten grunnrente ilegges grunnrenteskatt, noe som vil utgjøre et klart brudd med hele grunnlaget for å ilegge grunnrenteskatt.

Når det gjelder *fremtidige vindkraftverk* er Finansdepartementets antagelser om at det i fremtiden vil genereres grunnrente i beste fall preget av stor usikkerhet. Det oppleves lite sannsynlig at utbyggingskostnadene for vindkraftanlegg vil synke i tiden som kommer. Realitetene i senere tid synes heller å ha vært økende kostnader på turbiner og tilhørende bygg/anlegg, i likhet med hva som kan observeres i alle andre utbyggingsprosjekter. Det er heller ingen grunn til å tro at utbyggingskostnadene vil synke når Europa skal inn i en massiv utbygging av ny fornybar energi samtidig med at Ukraina etter hvert skal gjenoppbygges.

Etter vårt syn er det derfor en betydelig risiko for at en grunnrenteskatt på vindkraft vil innebære at en bransje med normalavkastning underlegges grunnrentebeskatning. Dette kan man unngå ved at en eventuell grunnrenteskatt innrettes nøytralt i den forstand at normalavkastningen skjermes. Dersom dette skulle medføre et helt begrenset skatteproveny, skyldes dette i så fall ikke at grunnrenteskatten er innrettet feil, men at vindkraftverkene ikke genererer grunnrente.

Basert på Finansdepartementets innfallsvinkel i forhold til grunnrenteskatt på vannkraftverk, antar vi at departementet ser for seg at det kun er risikofri rente av vindkraftverkets skattemessige verdier i vindkraftverket som skjermes fra grunnrenteskatt – all avkastning utover dette grunnrentebeskattes. I såfall vil det påløpe grunnrenteskatt for vindkraftverk som kun oppebærer normalavkastning. Dette viser med all tydelighet at grunnrenteskatt forutsetter at virksomheten må generere grunnrente, hvis ikke fungerer den kun som tilleggsbeskatning av ordinær virksomhet.

Forslaget legger videre opp til at investeringskostnadene skal fradras i form av alminnelige avskrivninger på skattemessige verdier pr 1. januar 2023. Departementet synes imidlertid ikke å ha tatt hensyn til at mange eksisterende vindkraftverk har benyttet seg av muligheten til forserte, lineære avskrivninger over 5 år iht skatteloven § 14-5. Slike avskrivninger innebærer at vindkraftverkene har blitt avskrevet raskere enn verdifallet. Dersom staten gjennom avskrivninger kun skal dekke skattemessig verdi pr 1. januar 2023, vil staten dermed ikke dekke 100 % av investeringskostnaden gjennom fremtidige avskrivninger, noe som bryter med et grunnleggende prinsipp for grunnrenteskatt, jf ovenfor.

4 FORHOLDET TIL GRUNNLOVEN OG MENNESKERETTIGHETENE

4.1 Grunnloven § 97 og § 105

Grunnloven § 97 forbyr tilbakevirkende lover. I dette tilfellet vil eksisterende vindkraftverk utsettes for en grunnrenteskatt som bygger på at næringen *fremover i tid* vil oppebære en ekstraordinær inntekt som ikke finnes i andre næringer, selv om det *historisk* ikke har eksistert noen ekstraordinær avkastning i vindkraftbransjen. Dersom forutsetninger om at dette kommer til å endre seg i fremtiden ikke slår til, utsettes vindkraftnæringen for en sterk forskjellsbehandling sammenlignet med andre næringer som er undergitt samfunnets ordinære skatteregime.⁵ Dette gjelder særlig dersom grunnrenteskatten utformes slik at vindkraftverk må svare grunnrenteskatt selv om det ikke foreligger noen grunnrente. I såfall vil vil innføringen av grunnrenteskatt på nokså dramatisk vis gripe inn i en næring som er avhengig av langsiktige investeringsbeslutninger. Selskaper som er tuftet på gode og forsvarlige investeringsbeslutninger tilbake i tid vil likevel vil kunne veltes overende på grunn av en ikke-nøytral særskatt.

I relasjon til Grunnloven § 97 må det alltid foretas en avveining mellom samfunnets interesser og inngrepets virkning for de enkelte borgerne. Dersom premisset om at det i fremtiden vil eksistere en ekstraordinær avkastning svikter, men det likevel må betales grunnrenteskatt, og dette får store konsekvenser for eksisterende vindkraftverk som har truffet fornuftige investeringsbeslutninger tilbake i tid, mener vi at dette er en form for forskjellsbehandling som vanskelig kan være legitim og som dermed er problematisk i forhold til Grunnloven § 97. Behovet for å innføre en slik ikke-nøytral skatt må i så fall vurderes opp mot et nøytralt alternativ som er egnet til å kun treffe tilfeller der det faktisk foreligger en ekstraordinær avkastning og en reell grunnrente. Her vil grundigheten av den utredningen som ligger til grunn for et eventuelt vedtak om innføring av en gitt form for grunnrenteskatt også måtte trekkes inn i vurderingen, hvilket tilsier at Stortinget i det minste bør sørge for at det foreligger utredninger som sikrer en utforming av skatten som skjermer normalavkastningen.

Grunnloven § 105 forbyr ekspropriasjon uten full erstatning. Staten har vid skjønnsmargin ved innføring av skatter uten at man kommer i strid med Grunnloven § 105. Samtidig er det antatt i juridisk teori at Grunnloven § 105 krever at skatt ilegges etter et visst likhetsprinsipp.⁶ Dersom det innføres en grunnrenteskatt på vindkraft uten at vindkraftverk genererer grunnrente, slik det er en betydelig risiko for, mangler selve grunnlaget for å behandle vindkraft annerledes enn annen ordinært lønnsom virksomhet. Etter vårt syn vil dette utgjøre et brudd med kravet om likebehandling.

Rødseth-utvalget drøfter forholdet til Grunnloven § 105 i tilknytning til grunnrenteskatt på vannkraftverk. Utvalget viser i den forbindelse til et notat fra Justisdepartementets lovavdeling om forholdet mellom oljesærskatten og Grunnloven. Her fremgår det at forskjellsbehandling av ulike næringer alltid må ha en saklig begrunnelse:⁷

"Grunnloven § 105 er ikke til hinder for skjerping eller endring av regler om skattlegging. Dette gjelder også skattlegging som setter enkelte næringer i en særstilling, i alle fall når denne særstillingen er saklig begrunnet, og ikke innebærer konfiskasjon."

⁵ I Rederiskattesaken Rt. 2010 s. 143 ble forskjellsbehandling vektlagt som et moment

⁶ Johs. Andenæs (*Statsforfatningen i Norge*, 11. utgave), s 549

⁷ Ot. prp. nr 60 for 1974-1975

Dersom det ikke foreligger grunnrente innen vindkraft, mangler som nevnt den saklige begrunnelsen for å forskjellsbehandle vindkraft sammenlignet med annen virksomhet uten grunnrente. Rødseth-utvalget oppsummer dette slik:

*"Det tilhøvet at grunnrenta er ei varig kjelde til avkastning ut over normalavkastning, gjer at ein særskatt på kraftverksinntekter ikkje vert ramma av grl. § 105. Føresetnaden er at særskatten ikkje vert satt så høyt at det er tale om konfiskasjon. Konklusjonen må derfor vera at det ikkje er grunnlovsmessige hindringar for ein særskatt på kraftverksinntekter som trekkjer inn delar av grunnrenta til det offentlege."*⁸

Sagt på en annen måte – dersom grunnrenteskatt pålegges en næring *uten* grunnrente, vil dette kunne utgjøre et brudd med Grunnloven § 105.

Ved en eventuell domstolsbehandling av grunnrenteskatten opp mot Grunnlovens grenser vil kvaliteten på lovgivers drøftelser av forholdet til Grunnloven stå sentralt, jf. Rt. 2007 s. 1308, avs. 42:

«vesentlige konsekvenser av en lov, som klart fremstår som problematiske i forhold til Grunnloven § 105, må være overskuet og grunnlovsmessigheten vurdert under lovforberedelsen. Fremgår ikke dette, kan uttalelser holdt på et generelt plan om at forholdet til Grunnloven er vurdert og funnet i orden, vanskelig tillegges avgjørende vekt av domstolene».

Som redegjort for over, fremstår regjeringens drøftelser mangelfulle. Det fremstår høyst usikkert om det i det hele tatt vil foreligge grunnrente i vindkraftnæringen i overskuelig fremtid og regjeringens forslag synes på sentrale punkter å bygge på udokumenterte antagelser som allerede fremstår som tvilsomme. Dette taler for at det vil foreligge brudd på Grunnloven dersom grunnrenteskatt innføres som foreslått.

4.2 Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK)

EMK Tilleggsprotokoll 1 Artikkel 1 verner eiendomsretten. Skatt er klart nok et inngrep i eiendomsretten. Dette medfører at skattlegging må være nødvendig og proporsjonal slik at det foreligger en "fair balance", hvilket gir anvisning på en meget bred totalvurdering. Ved denne vurderingen har statene i utgangspunktet en meget vid skjønnsmargin, men denne vil blant annet innsnevres dersom det er tale om tilbakevirkende lovgivning. Eiendomsvernet må videre tolkes i lys av konvensjonens forbud mot forskjellsbehandling i EMK artikkel 14, noe som også fremgår av praksis ("*However, any such measures must be implemented in a non-discriminatory manner and comply with the requirements of proportionality*").⁹ Konvensjonen oppstiller altså et likhetsprinsipp ved ileggelse av skatt, slik at forskjellsbehandling ved innføring av en særlig grunnrenteskatt som ikke gjelder for andre må være saklig og forholdsmessig begrunnet. Skatten må også utformes slik at den er nødvendig for å realisere sitt formål. En grunnrenteskatt som ikke er nøytralt utformet, og som treffer tilfeller der det ikke foreligger noen grunnrente, vil altså være lite legitim. Der en ikke-nøytral skatt får alvorlige konsekvenser for selskaper på grunn av fornuftige investeringsbeslutninger truffet tilbake i tid, vil utformingen av den konkrete skatten kunne utgjøre uproporsjonal forskjellsbehandling.

⁸ Rødseth-utvalget s 171 punkt 16.3.

⁹ Se f.eks. Gall vs. Hungary (avsnitt 64), der EMD la vekt på at den aktuelle skatten langt oversteg skattenivået for andre inntekter (avsnitt 66).

4.3 Konklusjon

På denne bakgrunn er det etter vårt syn en betydelig risiko for at innføringen av en grunnrenteskatt som foreslått på vindkraft vil være i strid med Grunnloven § 97, Grunnloven § 105 og/eller EMK Tilleggsprotokoll 1 Artikkel 1.

* * *

Konsekvenser ved innføring av grunnrentebeskatning for landbasert vindkraft

1. februar 2023

Mottakere

Denne rapporten er bestilt av flere vindkraftselskaper, blant andre Aneo, Aquila, EIP (Energy Infrastructure Partners), Luxcara, Prime Capital, Susi Partners, og Taaleri

1. Februar 2023

Analysen av konsekvensene ved innføring av grunnrentebeskatning for landbasert vindkraft

Som avtalt oversender vi utkast til rapport vedrørende analyser konsekvensene ved innføring av grunnrentebeskatning for landbasert vindkraft. Rapporten er avgitt utelukkende for Deres formål som beskrevet i rapporten og vårt engasjementsbrev datert 18. oktober 2022. Vi har gitt samtykke til at rapporten blir gjort offentlig.

Analysene er basert på markedsmessige, økonomiske og øvrige forhold per verdivurderingsdatoene. Denne rapporten bygger på informasjon mottatt fra oppdragsgiver og er ikke et investeringsråd. Analysene er ikke eksakt vitenskap og konklusjonene kan være subjektive og avhengig av skjønn. KPMG er ikke forpliktet til å oppdatere eller gjennomgå analysene på noe tidspunkt.

Rapporten bygger ikke på revisjonshandlinger i henhold til revisjonsstandarder eller due diligence og vi utsteder derfor ingen beretning eller bekreftelse for regnskaper, skatteposisjoner eller interne kontrollmekanismer. Dersom en slik revisjon eller due diligence blir gjennomført, kan det føre til at forhold av betydning blir oppdaget som igjen kan endre resultatet av vårt arbeid. KPMG, partnere og ansatte er ikke ansvarlige for eventuelle feil i beregninger og gir ingen garanti for nøyaktighet og fullstendighet i analysene. KPMG har ikke ansvar for eventuelle tredjeparter, herunder ansatte, som oppdragsgiver velger å gi tilgang til rapporten.

Vi har tatt utgangspunkt i modeller som er mottatt. Vi har ikke kontrollert om selskapets modeller regner riktig eller vurdert forutsetningene som er benyttet i modellene. De ulike selskapene opererer blant annet med ulike prisbaner og valutabaner. Vi har ikke gjort noen endringer i selskapenes input. Vi har utelukkende sett på effekten ved å hensynta innføring av grunnrentebeskatning i mottatte modeller. Dersom man hadde gjort justeringer i forutsetninger eller gjort rekalkuleringer av mottatte modeller kunne konklusjonene blitt annerledes enn de vi har presentert. Rapporten henviser til «KPMG Analyse». Dette indikerer at det er gjort analytiske handlinger på underliggende informasjon for å komme frem til beregningene som er presentert i rapporten. Vi tar ikke ansvar for den underliggende informasjonen.

Vennlig hilsen

Thor Leegaard

Partner

Innhold

01	Sammendrag	04
02	Landbasert vind i Norge	10
03	Implikasjoner for investorer og avtakere	15
04	Effekt av kontantstrøm på egenkapital	19
05	Norge – foreslått lovgivning	23
06	Estimert skatteproveny for 2023	27
07	Norden – En sammenlikning av skatteregimer	33
08	Vedlegg	36
Vedlegg 1	Finland og Sverige	37
Vedlegg 2	Sammenligning av skatteregimet for vind- og vannkraft	43
Vedlegg 3	Verdikjede og verdiutvikling	46
Vedlegg 4	Anvendt metode for kontantstrøm til egenkapital – og prosjektanalyse	52

01 Sammendrag

Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet og har svært uheldige implikasjoner for fremtiden til fornybar kraftproduksjon i Norge

Vår analyse indikerer at det ikke er belegg for den antatte superprofitten for landbasert vindkraft

- **Manglende superprofitt.** Regjeringens forslag om grunnrenteskatt er basert på en antakelse om at landbasert vind i Norge er gjenstand for ekstraordinær lønnsomhet. Vår analyse indikerer at det ikke er belegg for denne antagelsen. Mer enn halvparten av eksisterende vindparker selger sin produksjon på langsiktige kraftavtaler som skal sikre lav men stabil avkastning for finansielle investorer.

Vår analyse indikerer at den foreslåtte skatten ikke er nøytral

- **Økt skatt på normalavkastning.** Skatteforslaget vil medføre en betydelig økt i skattekostnad for landbaserte vindkraft med normalavkastning, sammenliknet med andre industrier. Den økte skatten kommer i tillegg til høyprisbidraget på elektrisk kraft.
- **Den foreslåtte skatten er høyere enn for vannkraft.** Til forskjell fra grunnrenteskatten på vannkraft vil ikke negativ beregnet grunnrenteskatt bli utbetalt, men kan kun fremføres mot fremtidig grunnrenteskatt.

Det er risiko for forsinkelse eller bortfall av investeringer i fornybar energi på grunn av effekten for investorer og avtakere av vindkraft

- **Effekt for investorer.** Vår analyse indikerer en betydelig negativ effekt på egenkapitalen for eksisterende vindparker med klar risiko for mislighold av låneforpliktelser for flere vindparker
- **Effekt for avtakere.** Mislighold av låneforpliktelser kan føre til terminering av eksisterende langsiktige kraftavtaler, med resulterende usikkerhet og potensielt høyere energipriser for motparter i kraftkrevende industri.
- **Svekket konkurranseevne.** Vår gjennomgang tilsier at et stabilt skatteregime har vært sentralt for utviklingen av landbasert vindkraft i Norden. Et vesentlig høyere skattenivå i Norge vil kunne forsinke eller hindre fremtidige investeringer i fornybar energi.

Den foreslåtte skatten treffer normalavkastning og vil ha negative implikasjoner for fremtidige investeringer i fornybar energi

Foreslått grunnrenteskatt for landbasert vindkraft

Regjeringen har foreslått en pakke av skatteøkninger for landbasert vindkraft. I tillegg til selskapsskatten på 22 % forslås innføring av grunnrenteskatt på effektivt 40 % samt økt produksjonsavgift og et (midlertidig) høyprisbidrag. Grunnrenteskatten på landbasert vindkraft er utformet med utgangspunkt i grunnrenteskatten for vannkraft, men med forskjeller som fører til uheldige konsekvenser og som gjør skatten mindre nøytral. Det første er manglende rett til refusjon for negativ beregnet grunnrenteskatt. Endelig er det unntak for grunnrenteskatt på vannkraft som sikrer at skatten fastsettes på grunnlag av faktiske priser i visse langsiktige kontrakter snarere enn markedspriser.

Forslaget ble introdusert på en pressekonferanse den 28. september 2022 og skal tre i kraft fra 1. januar 2023. Forslaget som ble presentert i september var svært overordne. Høringen ble offentliggjort 16. desember med fastsettelse av de endelige reglene etter den offentlige høringen og den etterfølgende politiske prosessen. Endelig vedtagelse av reglene kan skje en gang i første halvdel av 2023. Denne uortodokse prosessen har skapt betydelig uro og usikkerhet i markedet for landbasert kraftproduksjon.

Vår analyse tilsier at det er vesentlige svakheter i grunnlaget for regjeringens forslag både i den forstand at det ikke er påvist noen superprofitt, at effektene på industrien, avtakere og långivere ikke er utredet og at det er usikkerhet knyttet til den fremtidige utviklingen av fornybar kraft og energipriser i Norge.

Fravær av superprofitt og tap på investert egenkapital for eksisterende prosjekter

Regjeringens forslag underbygger ikke hvorvidt det finnes superprofitt i landbasert vindkraft. Vår analyse viser at 7 av 8 prosjekter som er analysert har en avkastning under gjennomsnittlig årlig avkastning på Oslo Børs' i perioden 2012 til 2022 før innføring av grunnrenteskatt.

Mer enn 50% av eksisterende prosjekter er finansiert gjennom lange kraftavtaler (PPA). Disse avtalene sikrer investorene en lav men stabil inntekt. Også fordi investeringer i eksisterende prosjekter ikke vil være fullt fradragsberettiget i grunnlaget for grunnrenteskatt, vil den foreslåtte skatten i praksis ramme normalavkastning.

Regjeringen peker på høyere observerte energipriser som del av logikken bak forslaget om innføring av grunnrenteskatt. Dette høye prisnivået har resultert i høyprisbidrag i flere land, herunder Norge. Ved å innføre en grunnrenteskatt i tillegg til høyprisbidrag vil den norske reaksjonen på høye kraftpriser være markert avvikende fra sammenlignbare jurisdiksjoner.

Den foreslåtte grunnrenteskatten er ikke nøytral

Grunnrenteskatten for vannkraft har blitt forbedret over tid og er i dag nøytral i den forstand at det innrømmes fradrag for relevante kostnader. Et sentralt element for å oppnå nøytralitet har vært innføringen av en refusjonsordning for negativ beregnet grunnrenteskatt. For landbasert vindkraft har regjeringen i stedet foreslått at negativ grunnrente fremføres mot fremtidig positiv grunnrenteskatt.

Introduksjonen av refusjonsordningen for vannkraft var spesifikt tiltenkt å sikre nøytralitet. Refusjon av negativ beregnet skatt er også forenlig med myndighetenes rolle som en passiv investor som tar 40% av overskuddet snarere enn å kreve inn skatt uten å ta del i risikoen.

Effekt på fremtidige investeringer i fornybar kraft

Historisk har nivået på skatt og incentiver vist seg å ha stor effekt på nye investeringer i landbasert vind i Norge. Dette illustreres gjennom erfaringene fra spesielt Norge, men også Sverige. Finland og Sverige har satt svært ambisiøse mål for fornybar kraftproduksjon, og har et mer fordelaktig skatteklimate for å tiltrekke seg investeringer. Introduksjon av en uvanlig og svært tyngende skatt på landbasert vindkraft i Norge vil ikke være et incitament for nye investeringer.

Regjeringens forslag omfatter ikke havvind. Myndighetene har nylig formidlet at det ikke vil finnes superprofitt i denne sektoren, men at grunnrenteskatt på havvind vil kunne bli vurdert i fremtiden. Slike signaler, kombinert med det overraskende forslaget om beskatning av landbasert vindkraft må forventes å redusere interessen for tunge investeringer også i havvind.

Forslaget – implikasjoner for investorer og avtakere

Metodikk

- KPMG har gjennomført intervjuer med sentrale aktører innen landbasert vindkraft i Norge. Effektene av den foreslåtte grunnrenteskatten presentert i det følgende er basert på disse intervjuene (se del 3 i rapporten).
- Intervjuene ble gjennomført av KPMG i perioden 28.11.2022 til 02.12.2022 av.
- Synspunktene beskrevet reflekterer ikke nødvendigvis KPMGs synspunkter.
- **Følgende selskap er blitt intervjuet:**

Investorer

Implikasjoner for private investeringer og videre ekspansjon av fornybarsektoren

- Reduksjon i kontantstrøm som følge av regjeringens forslag har negative implikasjoner for den finansielle levedyktigheten til landbaserte vindparker i Norge. Kontantstrøm avledet i det nye skatteregimet vil for noen ikke være tilstrekkelig til å betjene finansieringsforpliktelser, noe som kan føre til mislighold for enkelte vindparker. Videre er utstrakt brudd på betingelser i låneavtaler sannsynlig. Manglende evne til å betjene finansieringsforpliktelser synes å være tilfelle for mange utenlandske investorer.
- Uavhengig av risiko for mislighold eller brudd på gjeldsbetingelser, er det tydelig at skatteforslaget vil ha svært uheldige konsekvenser for investorer i norsk landbasert vindkraft. Forslaget undergraver allerede gjennomførte investeringer som er blitt gjort med høy initial investeringsrisiko og med lav forventet avkastning.
- Videre vil konkurser i vindkraftprosjekter medføre at finansieringsbanker må ta over vindparkene med tilhørende tap på lån. Finanssektorens vilje til å finansiere fremtidige prosjekter i Norge vil blant annet av den grunn kunne bli sterkt redusert.
- Regjeringens forslag vil medføre en økning i utjevnet energikostnad (Levelized cost of energy - LCOE), og skape politisk risiko. Dette er ikke forenelig med forsvarlig drift av eksisterende vindparker eller fremtidige investeringer.
- Resultatet er høy risiko for betydelig reduksjon, eller absolutt stans, i fremtidige investeringer i fornybar energi i Norge, særlig vindkraft, på kort- og mellomlang sikt.

Implikasjoner for avtakere (i.e. kraftintensiv industri)

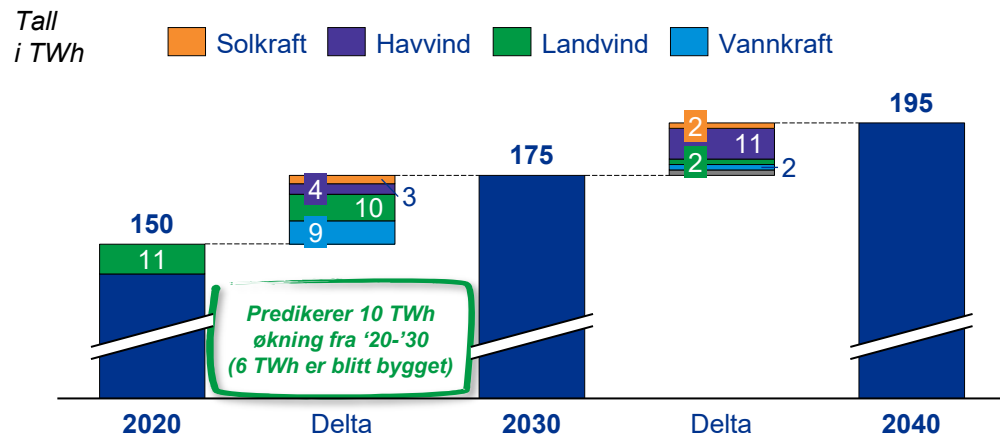
- For avtakere av vindkraft innebærer forslaget risiko for terminering av eksisterende langsiktige kraftavtaler (PPAer) og en forverring i det fremtidige markedet for konkurransedyktige og langsiktige PPAer.
- Resultatet vil være usikkerhet i fremtidig tilgang til fornybar kraft til levedyktige priser, der dette er en kritisk innsatsfaktor for kraftintensive industriaktører. Dessuten kan høyere pris på elektrisitet som innsatsfaktor hindre gjennomføring av klimavennlige tiltak i eksisterende industri, og investeringer i ny grønn industri.

Implikasjoner for elektrisitetspris og tilbud av fornybar kraft

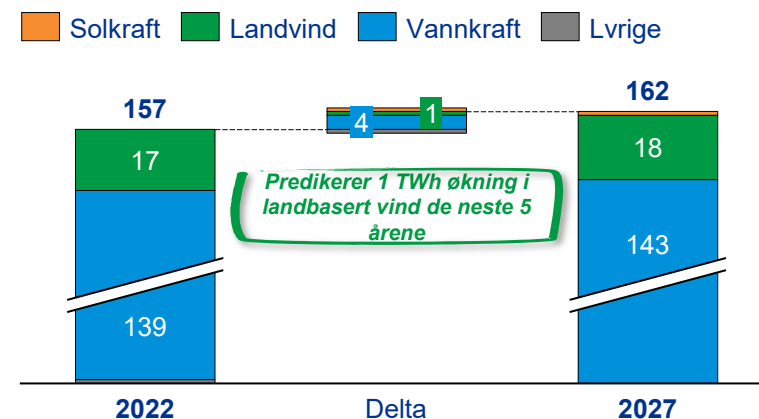
- Det er sannsynlig at forslaget vil føre til høyere elektrisitetspris som et resultat av høyere LCOE, og redusert tilbud av fornybar kraft som et følge av lavere investeringsaktivitet.
- En følge vil kunne være at Norges energioverskudd bli redusert, en balanse som allerede beveger seg mot et underskudd i 2027. Også dette vil kunne medføre høyere priser på elektrisitet i Norge, særlig hvis dyr elektrisitet må importeres fra integrerte markeder.
- Forslaget kan også ha seriøse negative effekter på Norges fornybarmål slik som 30 GW fra havvind i 2040.

Forslaget fordrer justering av predikert kraftproduksjon

Statnetts langsiktige basisprognose for kraftproduksjon
(oppdatert våren 2021 – før skatteforslaget ble presentert)

Statnetts kortsiktige basisprognose for norsk produksjonsutvikling
(publisert november 2022 – etter at skatteforslaget ble presentert)

Implication on outlook following the resource rent tax proposal

Det fremkommer av den langsiktige og den kortsiktige prognosen til Statnett at vannkraft er ventet å bidra med ny kraftproduksjon til 2030, men med en stagnerende trend deretter. Hva gjelder landbasert vind, forventet man en økning til 21 TWh i 2030. Riktignok viser den kortsiktige prognosen stagnasjon i ny tilført elektrisitet fra landbasert vind. Tar en begge prognosene i betraktning, er det tydelig at det noe optimistiske prospektet i den langsiktige analysen, publisert før regjeringen fremla sitt forslag om grunnrenteskatt, blir konfrontert av et mer pessimistisk sentiment, illustrert i den nyere rapporten, publisert etter at skatteforslaget ble publisert og i en periode med krig i Ukraina og en energikrise.

Resultatet er et forventet underskudd på energibalansen allerede i 2027, hvilket underbygger viktigheten av investering og utvikling av fornybar kraft i Norge.

Tar en det ovennevnte og skatteforslaget i betraktning kan en argumentere for at den predikerte økningen i ny elektrisitet fra landbasert vind innen 2030 ikke nødvendigvis vil bli realisert. I tur vil dette medføre høyere elektrisitetspris og reduserte investeringer fra kraftintensiv industri. Videre er vannkraft også gjenstand for et det foreslåtte skatteregimet, og en kan derfor argumentere for at predikert nytt volum fra vannkraft også bør nedjusteres.

På langsikt er havvind ventet å være en nøkkelbidragsyter i ny kraftproduksjon. Riktignok vil regjeringens forslag kunne redusere investeringer i havvind som et følge av politisk risiko og motvilje fra investorer. Således bør predikert kraftproduksjon fra havvind nedjusteres, hvilket medfører høyere elektrisitetspriser også på lang sikt.

Forpliktelser til klimatiltak hviler i stor grad på elektrifisering av eksisterende industri og utvikling av ny grønn industri. Høyere elektrisitetspris og redusert tilgang på fornybar kraft, som en direkte konsekvens av regjeringens forslag, vil kunne redusere gjennomføringsevnen til slike prosjekt og dermed redusere tempoet på det grønne skiftet.

Kilder: Statnetts langsiktige markedsanalyse 2020-2050 (oppdatert våren 2021), Statnetts kortsiktige markedsanalyse 2022-2027, intervjuer gjennomført av KPMG

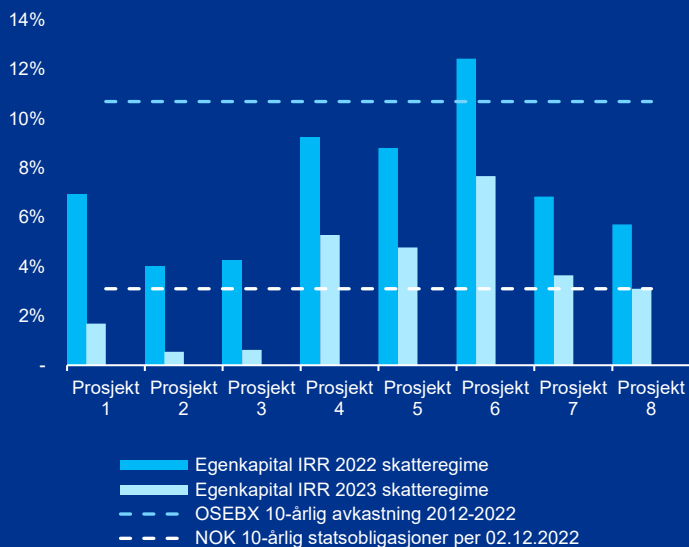

© KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, Norwegian limited liability companies and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Forslaget vil medføre mislighold for mange prosjekter

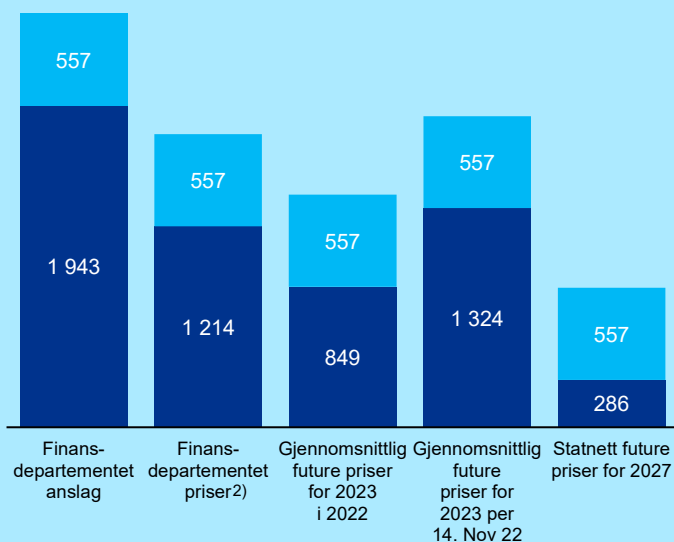
Ingen superprofitt og betydelig tap på investert kapital for eksiterende prosjekt

Vår analyse av åtte vindprosjekter indikerer ingen superprofitt før forslaget, med internrente (IRR)¹⁾ betydelig under Oslo Børs ti-års avkastning i perioden 2012 til 2022. Regjeringens forslag reduserer nesten halvparten av IRR under 10-årlig statsobligasjoner per 2.desember 2022, hvilket gir betydelig tap på investert kapital. Denne analysen tar ikke hensyn til økte gjeldskostnader og økte kostnader knyttet til ekstra egenkapital på grunn av innføring av grunnrenteskatt. Dette forventes å redusere IRR for eksiterende egenkapitalinvesteringer ytterligere.

Beregnet skatteproveny for norsk vindindustri for 2023 er lavere enn hva Finansdepartementet har lagt til grunn

■ Produksjonsavgift og naturressursavgift (NOKm)
■ Netto skatteproveny (NOKm)

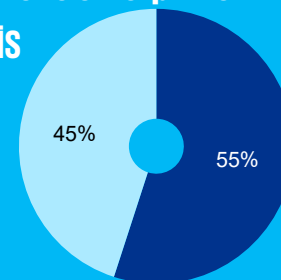

* Netto skatteproveny er definert som skatteprovenyet fra grunnrenteskatten fratrullet særavgifter på produksjon og naturressursskatt.

Det er avtakere på PPAer, og ikke produsentene som høster hoveddelen av overskuddet fra økte kraftpriser da produsentene er forpliktet til å selge under markedspris

55%

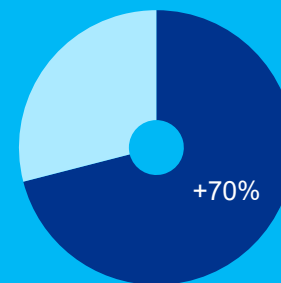
Årlig produksjon antatt solgt gjennom PPA

Norske vindparker eies i stor grad av langsiktige finansielle investorer som har kjøpt prosjektene i et konkurranseutsatt marked med antatt stabile kontantstrømmer med lav avkastning på investert kapital

+70%

Installert kapasitet eid av langsiktige finansielle investorer

1) Internrenten (IRR) er et mål på avkastningen på en investering eller et prosjekt. IRR er den forventede årlige avkastningen som vil bli tjent på et prosjekt eller en investering.

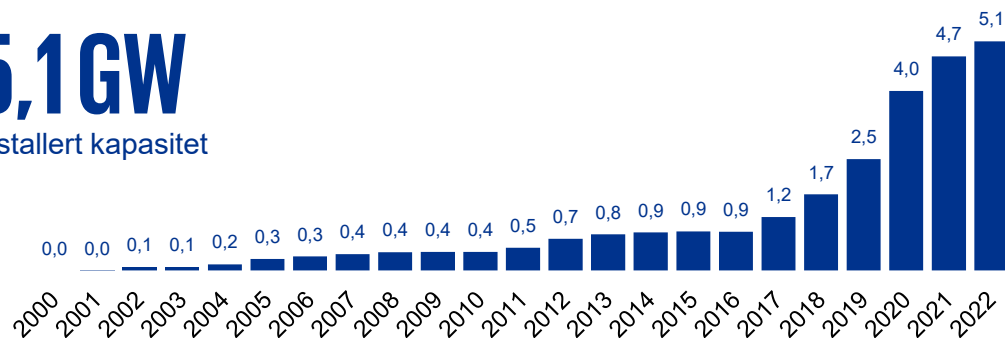
2) Scenarioet «Finansdepartementet priser» er basert på KPMGs antakelser kombinert med kraftprisene som er lagt til grunn for Finansdepartementet sitt anslag.

02 Landbasert vindkraft i Norge

Norge er blant de europeiske landene med best tilgang til vindressurser

5,1 GW

Installert kapasitet

16.9 TWh

Produksjon i ett normalår

64

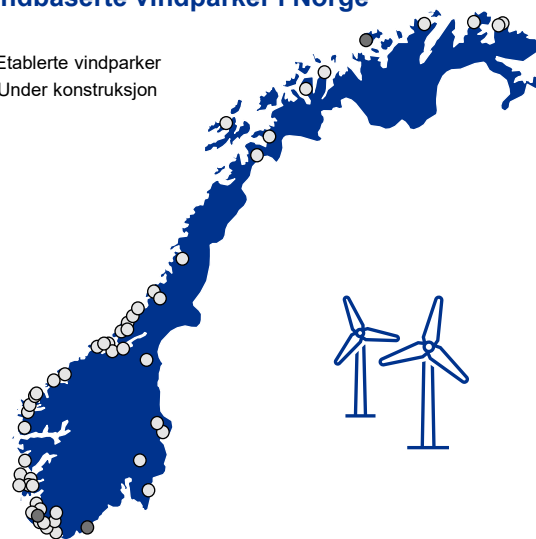
Vindparker

1,386

Antall turbiner

Landbaserte vindparker i Norge

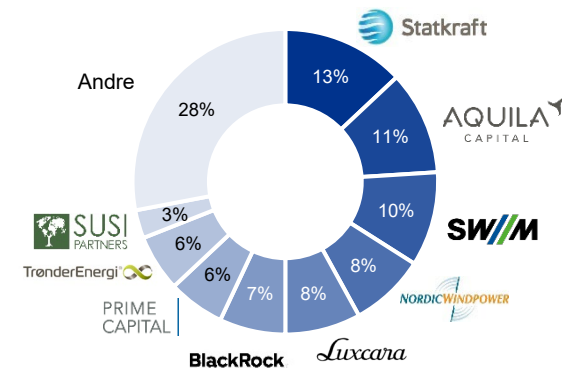
○ Etablerte vindparker
● Under konstruksjon

Drivere for utvikling av norsk landbasert vindindustri

- De siste årene har rask teknologisk utvikling ført til konkurransedyktig landbasert vindkraft med konvensjonell, termisk kraftproduksjon i de fleste markeder.
- Norsk vindkraft er, grunnet gode vindressurser, den billigste nye kraftformen i Europa tilgjengelig i stor skala.
- Elektrifiseringen av samfunnet og industrien har økt behovet for kraft i Norge. Det er anslått at omfattende elektrifisering vil øke strømforbruket i Norge med 40 TWh i 2030 fra 2022-nivå. Nyetablering av kraftintensiv industri kan gi ytterligere 30 TWh i økt strømforbruk.
- Investorer har beveget seg til fornybare energikilder, blant annet grunnet lave historiske renter og krav om bærekraftige investeringer.

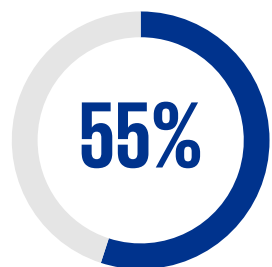
Markedsandel for store vindeiere¹⁾ på land i Norge, basert på installert effekt (MW)

Merknader: 1) Basert på installert kapasitet, multiplisert med selskapenes eierskapsandel i vindparkene

Kilder: NVE, KPMG Analyser

En høy andel av norske landbaserte vindparker er muliggjort og finansiert gjennom langsiktige kraftavtaler («PPA»)

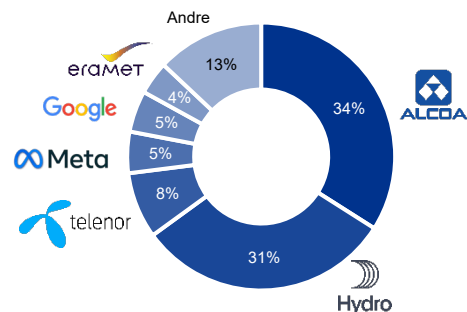

Antatt årlig produksjon
solgt gjennom PPAer

Hva er PPA?

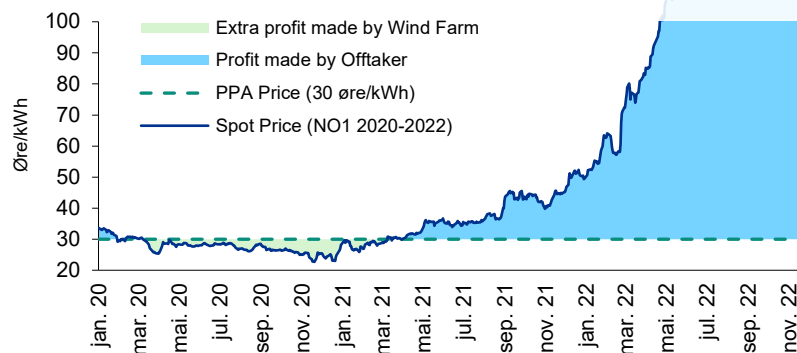
- Power Purchase Agreement (PPA) er en kontrakt mellom en strømprodusent og en kraftkjøper («avtaker»).
- Typisk varighet er 10 til 25 år.
- Vilklarene i avtalen inkluderer normalt pris, mengde og tidsplan for levering av strøm.

Indikativ markedsandel for PPAer

PPA-markedet domineres av store norske industriledere, som er svært viktige for den norske økonomien. Avtakerne har inngått PPAer til gunstige priser, noe som har vist seg gunstig i tider med høye kraftpriser.

Forenklet eksempel på overskuddsdeling mellom vindpark og avtaker under enn PPA-kontrakt¹⁾

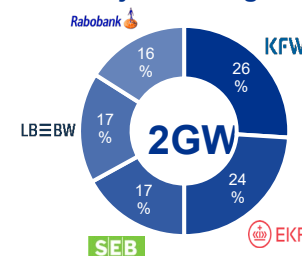
PPAer har vært viktig for realisering av prosjekter

- Fornybar energi-sektoren er svært avhengig av PPAer for å finansiere prosjekter, da kontraktene sørger for stabil inntekt som kan brukes til å sikre finansiering av nye fornybare utviklingsprosjekt.
- Strømpriser og vindhastigheter er volatile parametere, hvilket gjør det vanskelig å forutsi hvor store inntekter en vindpark vil genere over en gitt tidsperiode.
- PPA-kontrakter som sikrer inntektsstrømmen til et prosjekt er derfor ofte nødvendig for å få gjelds- og egenkapitalfinansiering. Uten PPAer vil det være utfordrende å bygge nye anlegg og øke den total tilgangen til fornybar energi.

Utenlandske investeringsbanker har finansiert ~2 GW av de operative landbaserte vindparkene i Norge.

- Prosjektinvestering er ikke bare viktig for utvikling av landbasert vind, men også på tvers av den bredere infrastrukturklassen.
- Mislighold av prosjektfinansiering grunnet skatteendringer kan skade Norges omdømme og øke kostnadene for fremtidige vind- og infrastrukturprosjekter.

Indikativ markedsandel for internasjonale långivere

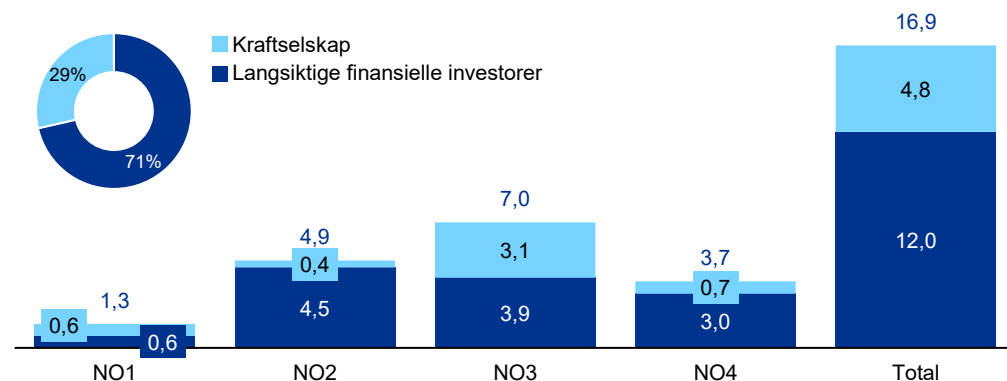

Merknader: 1) I eksemplet er det anvendt en PPA-pris på 30 øre/kWh (grønn stiplet linje) som er i tråd med KPMG sine observasjoner. Spottpriisen er faktisk spotpris for prisområde NO2 (blå linje). Hver gang spottpriisen er over PPA-prisen, som representert ved det blå skraverte området, drar avtakeren fordel av PPA-en ettersom at de kan kjøpe kraften til en lavere kostnad enn gjeldende markedspris. Når spottpriisen er under PPA-prisen drar vindparken nytte av PPA-en da kraften selges over markedspris.

Kilder: Augusta & Co, Montel, NVE, KPMG Analyser

Norske vindparker eies i stor grad av finansielle investorer som har investert basert på lave IRR-forventninger

Kraftproduksjon (TWh) fra norske vindparker i 2023 delt mellom kraftselskaper og langsiktige finansielle investorer

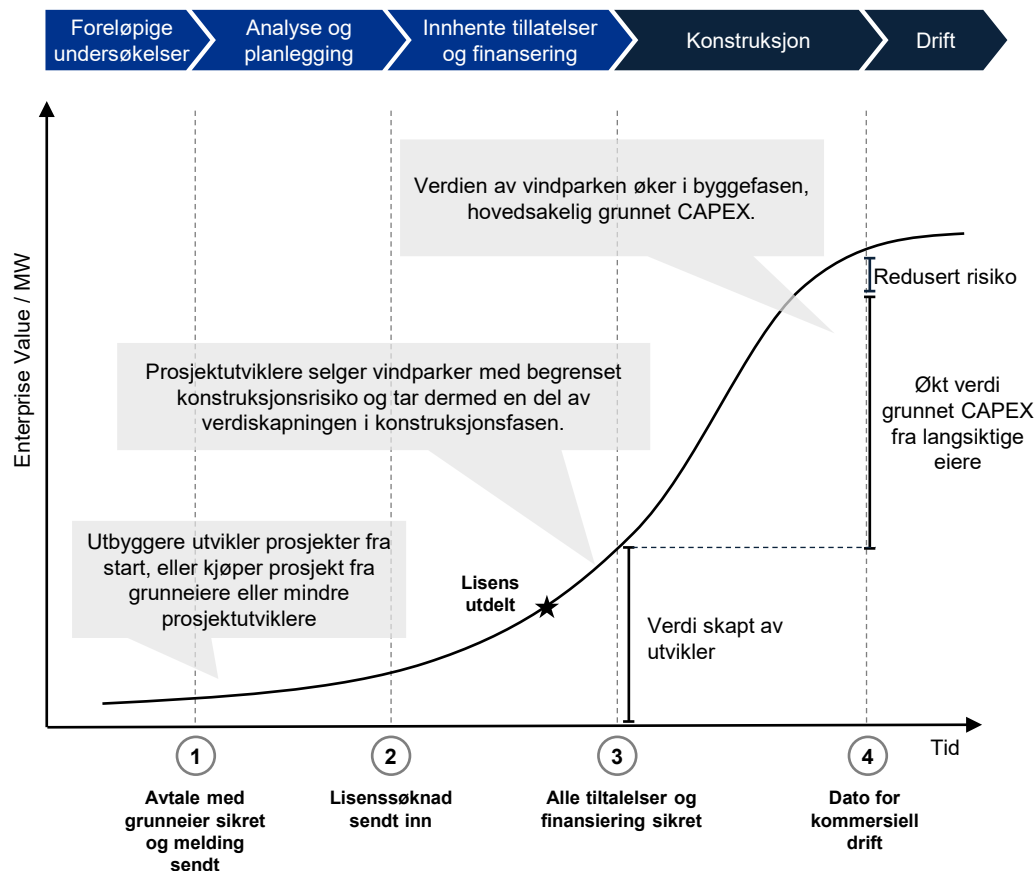

Langsiktige finansielle investorer

- Finansielle investorer har i hovedsak gått inn i prosjektene på et stadium der høystbydende har investert i prosjektet basert på lave IRR-forventninger. De finansielle investorene har foretatt langsiktige investeringer i norsk vindsektor basert på en forventning om stabil avkastning og lav markedsrisiko.
- Investeringsbeslutninger fra nåværende investorer er basert på tidligere vedtatte incentiver fra den norske regjeringen. I 2015 innførte den norske regjeringen akselererte skattemessige avskrivningsregler for vindkraftaktiva, noe som førte til økt lønnsomhet for produsentene. Den gunstige avskrivningsreglene ble avviklet ved utgangen av 2021 og investeringer foretatt etter 2021 har vært underlagt ordinære avskrivningsregler.
- Normalt er driftsutgiftene låst i faste kontrakter og store deler av inntektene er sikret gjennom kraftavtaler («PPA»). Således er den potensielle fordelingen av økningen i kraftprisene betydelig redusert, og den forventede avkastningen er generelt moderat uten potensial for superprofit.

Utbygger mottar majoriteten av verdiskapningen, mens de langsiktige eierne får en liten, men stabil avkastning på investeringen

Illustrasjon av verdiskaping for landbaserte vindparker

Verdiutvikling for landbaserte vindparker

- Utviklere genererer verdi ved å koble sammen innsatsfaktorer som har lav verdi individuelt. De transformerer områder med potensial for vindkraftproduksjon til salgsklare prosjekter med nødvendige tillatelser fra grunneiere, myndigheter og nettselskap, samt ferdigdesignede vindparker med avtaler med entreprenører, turbinleverandører og leverandører av andre elektroniske komponenter.
- Langsiktige eiere av vindparker skaper verdi ved å stille med kapital i byggefasen. Kjøpere av vindparker får en forpliktelse der løpende utgifter som vedlikehold og drift av parken er låst i faste kontrakter og store deler av inntektene er sikret gjennom lang kraftavtaler («PPA»). Dette er et spesielt attraktivt produkt for infrastruktur- og pensjonsfond.
- Flere etablerte parter har innsett verdipotensialet i utviklerleddet av verdikjeden. Statkraft kommuniserer en oppskalering i rollen som utvikler av vind- og solkraft for å kapitalisere på den store verdiskapningen i utbyggingsfasen.

03 Implikasjoner for investorer og avtakere

Den foreslåtte grunnrenteskatten har uheldige konsekvenser for både eksisterende og fremtidige private investeringer i landbasert vindkraft

Eksisterende vindparker risikerer en betydelig reduksjon i IRR

- Investorer i landbasert vindkraft vil trolig oppleve reduksjon i kontantstrømmer til et nivå som ikke er forenelig med levedyktig drift og normalavkastning. Mange gjeldsfinansierte vindparker vil få utfordringer med å generere kontantstrøm som er tilstrekkelig til å håndtere gjeldsforpliktelser.
- Flere vindparker har en betydelig andel produksjon bundet opp i PPAer, og er dermed bundet av langsiktige fastprisavtaler. PPAene er kontraktsfestet, og det er derfor vanskelig å reforhandle vilkårene med industrielle motparter.
- OPEX er allerede redusert til et minimum og man kan ikke fysisk flytte vindparkene.
- I tillegg hevder private investorer at den faktiske utviklingen til LCOE-nivåer for landbasert vind ikke sammenfaller med den som er lagt til grunn av myndighetene. De bemerker at elektrisitetsprisene gjennom vindparkenes levetid, på grunn av den foreslåtte skatten kombinert med oppdaterte kostnader, må holde seg på nivåer som er svært urealistiske for at prosjekter skal være gjennomførbare.
- Mange vindparker vil således oppleve en betydelig reduksjon av kontantstrøm, hvilket medfører utfordringer knyttet til betjening av gjeldsforpliktelser, og de vil dermed være utsatt for misligholdsrisiko. For å unngå mislighold må investorer enten skyte inn mer egenkapital eller reforhandle vilkår med kreditorer. Dette er sannsynligvis ikke gjennomførbart ettersom finansieringskostnadene vil øke, og dermed redusere IRR for prosjektene.

Den foreslåtte grunnrenteskatten kan føre til betydelig reduksjon i IRR for mange vindparker, og en risiko for mislighold av gjeld for noen.

Høyere «Levelized cost of energy» (LCOE)

- Den foreslåtte grunnrenteskatten resulterer i høyere «Levelized cost of energy». Dette tilsier at prisen ut mot mottakere av energien må øke tilsvarende dersom investeringsgrunnlaget skal forbli uendret.
- Private investorers investeringsbeslutninger gjennomføres som en vurdering på tvers av internasjonale prosjekter. Ettersom energiprisen en norsk vindpark må oppnå for å bli lønnsom vil øke, er det sannsynlig at investeringene vil bli mindre konkurransedyktig sammenlignet med tilsvarende prosjekter utenfor Norge.
- Videre er det ikke gitt at industrielle energiavtakere på PPA, som er sentrale for å finansiere enkelte vindparker, anser høyere faktorpriser som konkurransedyktige. Dette forsterker private investorers betragtning om at norsk landbasert vindkraft ikke lenger er en attraktiv investering.

Økt politisk risiko

- Når investorer tar beslutninger om kapitalallokering med et langsiktig perspektiv (20-30 år), kan den politiske ustabiliteten og uforutsigbarheten i Norge bli ansett som for høy.
- Dette gjelder særlig for utenlandske investorer, ofte institusjonelle investorer (feks. pensjonsfond), fordi slike investorer søker å begrense risikoen i sine investeringer.
- Politisk risiko er altomfattende, og kan også påvirke investeringsbeslutninger knyttet til eksempelvis havvind.

Den økonomiske og politiske risikoen vil trolig redusere investeringer i nye utviklingsprosjekter, ikke bare i landvind, men på tvers av bransjer (feks. havvind).

Landbaserte vindparker som er operative står overfor risiko for mislighold, og man kan etter forslaget anta en betydelig reduksjon, om ikke total bortfall av private investorers vilje til å investere i utvikling av nye landbaserte vindprosjekter i Norge.

Forslaget undergraver forutsigbar tilgang på fornybar energi til konkurransedyktige priser for industrielle avtakere

Risiko for høyere priser i eksisterende langsiktige kontrakter da flere vindparker kan komme til å slite med likviditet

- Ettersom mange vindparker må imøtekomme misligholdsrisiko er det nærliggende at de ønsker å reforhandle priser i lange kontrakter med avtakere. Følgelig foreligger det en sannsynlighet for at industrielle avtakere som har PPAer med vindparker vil oppleve høyere faktorpriser i produksjon. Høyere faktorpriser vil i tur svelle konkurranseevne på det internasjonale markedet. Reforhandling av PPA-priser er riktignok hypotetisk, da det er lite sannsynlig at industrielle avtakere ønsker å inngå i slike forhandlinger (med mindre vindparker går konkurs og eksisterende PPA opphører).

Tilgangen til alternative markeder for PPAer med tilsvarende langsiktighet og konkurransedyktighet som eksisterende PPAer med landvind er begrenset (e.g. vannkraft)

- Kraftintensive avtakere argumenterer for at utviklingen av, og funksjonaliteten til landvind og PPAer er gjensidig avhengig av hverandre. Vannkraft for eksempel anser ikke nødvendigvis lange fastpriskontrakter som gunstig, da deres evne til å lagre energi tillater høy profitt når spottpreisen er høy.
- Prosjektfinansiering utgjør den andre siden av økosystemet, der prosjektfinansiering typisk er avhengig av langsiktig «sikker» inntekt for å sikre at risikonivået på investeringen er innenfor lånevilkår og egenkapitalmandat.
- Gitt at eksisterende vindparker står overfor risiko for mislighold, peker den ovennevnte avhengigheten på at avtakere ikke lenger vil ha et marked der de kan inngå langsiktige kontrakter for leveranse av fornybar kraft, der dette er en svært viktig ingrediens i å oppnå konkurransedyktighet på det internasjonale markedet.

Risiko for lavere investeringsvilje i kraftkrevende industriaktiviteter da konkurransedyktige og langsiktige elektrisitetspriser ikke nødvendigvis vil vedvare

- Risiko for høyere elektrisitetspriser for avtakere vil ha en negativ effekt på markedet for langsiktige PPAer ettersom avtakere er avhengig av konkurransedyktige faktorpriser. Norges posisjon som en industri- og energinasjon er basert på stabil og konkurransedyktig tilgang til fornybar energi. Denne forestillingen vil sannsynligvis endres til det verre ettersom mange kraftkrevende industriaktører ikke kan låse inn 10-15 års kraftkontrakter til prisnivåer de anser som ikke-konkransedyktige,
- Mange industriaktører ønsker å gjennomføre klimavennlige oppgradering av deres produksjonsfasiliteter. Slike oppgraderinger krever tilgang til konkurransedyktig fornybar kraft, og når skatteforslaget undergraver både dagens og fremtidig tilgang til fornybar kraft fra landvind (sannsynligvis havvind også), er det ikke lenger finansielt levedyktig å foreta slike oppgraderinger.

Økt politisk risiko

- Avtakere uttrykker at de er bekymret over de politiske signalene skatteforslaget formidler, og peker på høy politisk risiko og følgelig redusert investeringsaktivitet i fornybar energi fremover.

Risiko for ikke-forutsigbar tilgang til konkurransedyktige og langsiktige PPAer kombinert med tilgang til fornybar kraft generelt inn mot 2030 er nærliggende bekymringer for avtakere som et følge av skatteforslaget. Hvis slik tilgang ikke foreligger, vil dette i stor grad påvirke konkurranseevnen til norsk kraftintensiv industri, hvilket kan forårsake tap av arbeidsplasser og verdiskaping.

Redusert investeringsaktivitet i norsk landbaser vind har ringvirkninger for industrielle avtakere, der redusert fremtidig tilgang til fornybar kraft og høyere faktorpriser struper funksjonaliteten i markedet for langsiktige og konkurransedyktige PPAer, som har vist seg å være sentralt i å bringe frem konkurransedyktige industriaktører.

Kilde: Intervjuer gjennomført av KPMG

© KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, Norwegian limited liability companies and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Skatteforslaget vil, alt annet like, medføre høyere elektrisitetspris og redusert tilbud av fornybar kraft på kort- og mellomlang-sikt

Risiko for høyere pris på elektrisitet

- Ettersom skatteforslaget vil føre til en økning i LCOE for landbaserte vindparker, vil dette måtte kompenseres for ved **høyere priser** for de som konsumerer elektrisiteten, dersom nye utviklingsprosjekt skal forbli finansielt gjennomførbare.
- Videre er etterspørsel etter fornybar kraft ventet å øke, noe som driver pris opp ytterligere.
- Norske kraftkrevende industriaktører er avhengig av lav, stabil og konkurransedyktig pris på elektrisitet. Historisk har slike konkurransedyktige prisnivåer vedvart som et følge av Norges overskudd på elektrisitetsproduksjon. Ettersom Norges produksjon av elektrisitet i stor grad avhenger av klima (vind og nedbør), vil produksjons- og prisnivå være volatile. Med volatile priser og manglende evne til å lagre energi vil noen produsenter anse det som lukrativt å sikre deler av inntekt gjennom langsiktige fastpriskontrakter, der dette har brakt frem et marked for langsiktige PPAer. Ettersom det foreslåtte skatteregimet har negative implikasjoner for Norges elektrisitetsoverskudd er det nærliggende å tro at Norge i fremtiden må importere dyr elektrisitet fra integrerte markeder. I sin tur vil dette medføre et press på elektrisitetspriser og en forverring i tilgangen til langsiktige og konkurransedyktige PPAer.

Usikker utvikling i fornybarsektoren i Norge

- Prediksjoner om tilbud og etterspørsel av fornybar kraft i Norge peker på begrenset økning i vannkraft frem mot andre halvdel av 2020, og til 2030. Havvind er ikke ventet å bidra med nevneverdig volum før i 2030/2040 og deretter, gitt at investeringsvilje i havvind vedvarer, hvilket er usikkert. Landbasert vind derimot var ventet å være en sentral bidragsyter i Norges elektrisitetsproduksjon før skatteforslaget ble presentert.
- Forventet avkastning på landbaserte vindprosjekt er ventet å være under akseptabelt nivå for private investorer i det foreslåtte skatteregimet. Som en konsekvens vil tilbud av fornybar kraft bli redusert på kort- og mellomlang-sikt, hvilket vil drive opp elektrisitetspris og føre til et tilbudsunderskudd.
- Videre argumenterer private investorer for at bare 100% egenkapitalfinansierte prosjekter er gjennomførbare i teorien ettersom gjeldsfinansiering ikke er forenelig med kontantstrømmen avledet i det foreslåtte skatteregimet. Få investorer har mulighet til, eller ønsket om å ta 100% egenkapitalposisjoner gitt den lave lønnsomheten, og fremtidige investering i norsk landbasert vind fra private investorer er derfor ventet å bli redusert betraktelig, eller ikke eksisterende på kort- og mellomlang-sikt.

Resultatet av det ovennevnte er ikke-tilstrekkelig tilgang på fornybar kraft. Foruten **økt-pris** og **redusert tilbud**-implikasjonen, har manglende utvikling av fornybar kraftproduksjon seriøse implikasjoner for gjennomføring av det grønne skiftet. Både eksisterende industri og utvikling av ny grønn industri er i stor grad avhengig av forutsigbar og konkurransedyktig tilgang til fornybar kraft, og når det foreslåtte skatteregimet sannsynligvis vil hindre slik tilgang, svekkes gjennomføringsevnen til det grønne skiftet.

Politikken som fremkommer av skatteforslaget kan ha en reverserende effekt på klimatiltak, da tilgang til fornybar kraft frem mot 2030 sannsynligvis vil bli redusert.

04 Effekt av kontantstrøm på egenkapital

KPMG har utført analyser av skatteforslagets effekt på IRR og kontantstrøm til egenkapital for ulike prosjekter

Introduksjon

KPMG har utført analyser av effekten av den foreslåtte skatten på internrenten (IRR) for ulike landbaserte vindprosjekter. Analysen i dette avsnittet omfatter åtte prosjekter hvor KPMG har mottatt nødvendig informasjon for å utføre analyser på internrenten til egenkapitalen («Equity IRR»). Analysene er presentert i vedlegg 4.

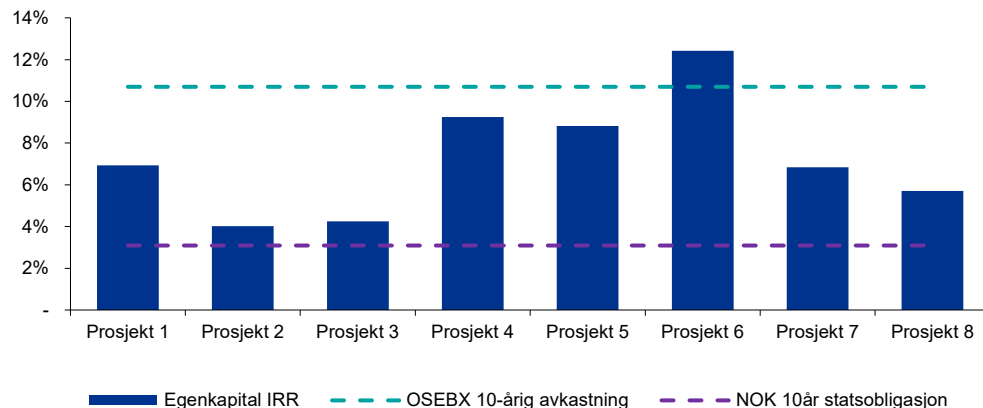
Vi har også mottatt informasjon om ytterligere fem vindparker, men da disse er finansiert gjennom et selskap på høyere nivå i konsernstrukturen, er det foretatt en mer forenklet analyse for disse.

Internrenten (IRR) er et mål på avkastningen på en investering eller et prosjekt. Det er den forventede sammensatte årlige avkastningen som vil bli tjent på et prosjekt eller en investering.

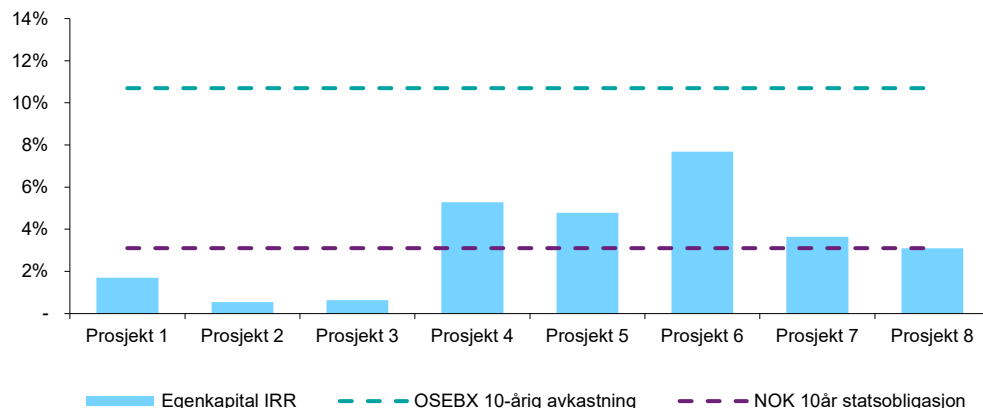
KPMG har også utført analyser av effekten av den foreslåtte skatten på kontantstrømmen etter gjeldsbetjening for de åtte landvindprosjektene. Aksjonærlån er ikke behandlet som gjeld i analysen og mulig negativ grunnrente er ikke fremført med renter.

Ingen superprofitt og betydelig tap på investert egenkapital for eksisterende prosjekter

IRR på egenkapital før foreslått skatt

IRR på egenkapital etter foreslått skatt

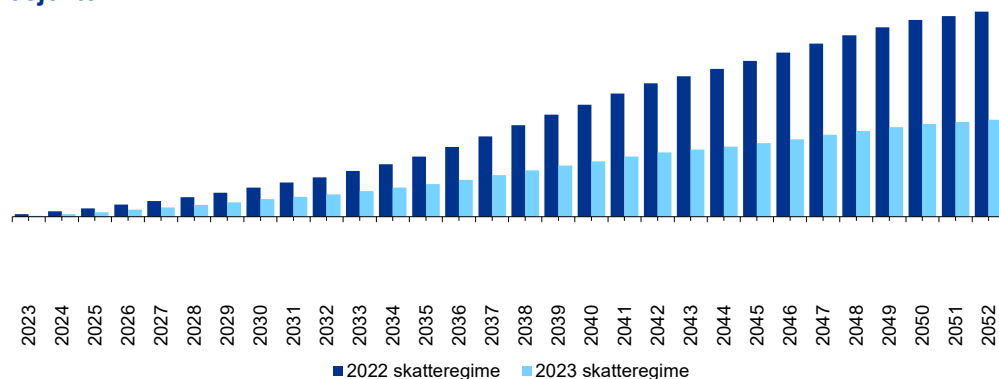
Kilder: Capital IQ, Bloomberg

Sammendrag

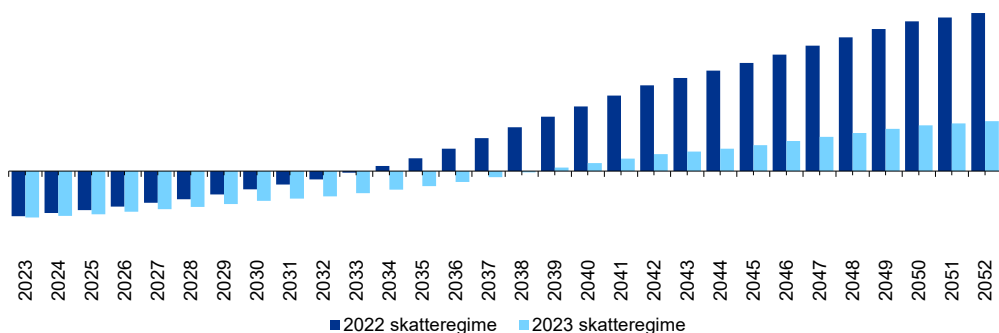
- Analysen utført på vindparkens IRR på egenkapital før foreslått skatt indikerer ingen superprofitt, da 7 av de 8 prosjektene har en avkastning under gjennomsnittlig årlig avkastning på Oslo Børs' i perioden 2012 til 2022. Analysen av effekten på prosjektenes IRR på egenkapital etter foreslått skatt indikerer en betydelig reduksjon i egenkapitalavkastningen. IRR på 3 av 8 prosjekter er beregnet å ligge under den 10-årige norske statsobligasjonen per 2. desember 2022, noe som gir betydelig tap på investert kapital. Med den foreslåtte grunnrenteskatten er alle prosjektene beregnet til å ha IRR betydelig under gjennomsnittlig årlig avkastning på Oslo Børs for 2012-2022.
- Beregningen av IRR etter foreslått skatt har ikke hensyntatt vindparker som er avhengig av ytterligere finansiering som følge av reduserte kontantstrømmer til egenkapital på grunn av den nye skatten. Tilleggsfinansiering kan føre til økte rentekostnader og behov for økt kapasitet til gjeldsbetjening. Følgelig vil finansieringen sannsynligvis baseres på dårligere vilkår enn dagens finansiering av prosjektene. Det vil føre til en enda lavere IRR på egenkapital for eksisterende investorer når disse betraktningene er hensyntatt. Den reduserte IRR-en til egenkapitalen øker risikoen for at investorer ikke får avkastning på investert kapital.
- De presenterte IRR-ene beregnes på tidspunktet for den første investeringen og er basert på kontantstrømmen fratrasket finansiering fra de første investeringene til det siste driftsåret.

Regjeringens forslag vil føre til mislighold for en rekke eksisterende prosjekter

Sum akkumulert kontantstrøm tilgjengelig etter gjeldsbetjening fra 2023 for åtte prosjekter

Sum akkumulert utstrøm og tilførsel til egenkapital fra driftsstart for åtte prosjekter

Akkumulert kontantstrøm til egenkapital

- Med ny grunnrenteskatt vil summen av de åtte prosjektenes akkumulerte kontantstrømmer tilgjengelig etter gjeldsbetjening fra 2023 nesten halveres innen 2052. Akkumulert kontantstrøm tilgjengelig etter gjeldsbetjening for hvert av prosjektene presenteres i vedlegg 4.
- Den nederste grafen illustrerer summen av de åtte prosjektenes akkumulerte utstrømning og tilførsel til egenkapital gjennom prosjektets levetid. Kontantstrømmen i 2023 inkluderer akkumulert kontantstrøm fra prosjektenes byggestart og frem til 2023.
- Flere av de analyserte prosjektene vil kunne misligholde sine lånefasiliteter.
- Ytterligere finansiering kan føre til økte rentekostnader og behov for økt kapasitet til gjeldsbetjening. Det er uklart på hvilke vilkår finansinstitusjonene vil refinansiere lånefasilitetene med ny grunnrenteskatt, men det er svært sannsynlig at refinansieringen vil ha dårligere vilkår enn dagens finansiering av prosjektet.
- Beregningene er foretatt årlig slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening i et år ikke har tatt høyde for økt gjeld og rentekostnader det påfølgende året.
- Anvendt metodikk og annen informasjon er medtatt i vedlegg 4.

05 Norge – Foreslått lovgivning

Grunnlaget for grunnrenteskatt på vannkraft eksisterer ikke for landbasert vindkraft

Introduksjon til forslaget

- Regjeringen har foreslått en kontantstrømskatt basert på modellen for vannkraft hvor investeringsutgifter kostnadsføres direkte med virkning fra 1. januar 2023. Det gis ikke fradrag for finanskostnader og negativ beregnet grunnrenteinntekt kan fremføres. For vannkraft blir skatteverdien av negativ grunnrenteinntekt utbetalt. Den effektive satsen for grunnrenteskatt er 40% (formell skattesats på 51,3%).
- Som en del av forslaget er det også lagt inn en naturressursskatt på NOK 0,013 per kWh, til fordel for de lokale kommunene, i tillegg til eksisterende produksjonsavgift som foreslås økt fra NOK 0,01 til 0,02 per kWh.
- Regjeringen har også foreslått å innføre et høyprisbidrag (medvirkningsavgift) på vind- og vannkraftproduksjon med satsen satt til 23 prosent av strømprisen utover NOK 0,70 per kWh. Bidraget er utformet som en særavgift som skal betales til statskassen.

Fravær av superprofitt

- Ved innføringen av grunnrenteskatt på vannkraft var det ikke bestridt at det eksisterte en superprofitt, og skatteregimet var utformet for kun å ramme anlegg med superprofitt.
- Mer enn halvparten av investeringene i vindkraftverk støttes av langsiktige kraftkjøpsavtaler for å sikre begrenset, men stabil avkastning. Langsiktige finansielle investorer som kjøper seg inn i eksisterende prosjekter drar heller ikke nytte av økt verdi i planleggings- og utviklingsfasen. I motsetning til vannkraft er landbasert vindkraft avhengig av langsiktige private investorer, noe som krever en stabil avkastning på investeringen.

Den foreslåtte grunnrenteskatten er ikke nøytral

- Modellen for vannkraftbeskatning har blitt forbedret gjennom flere år for å bli helt skattenøytral, noe som gir effektive fradrag for alle relevante kostnader. Et viktig virkemiddel var å innføre refusjon av negativ grunnrenteskatt snarere enn den tidligere fremføringsmekanismen. For landbasert vindkraft foreslås en fremføringsmekanisme som er mindre nøytral.

Norges tilnærming til høye energipriser avviker fra andre land

Høyprisbidrag for å håndtere høye energiprisnivåer i Europa

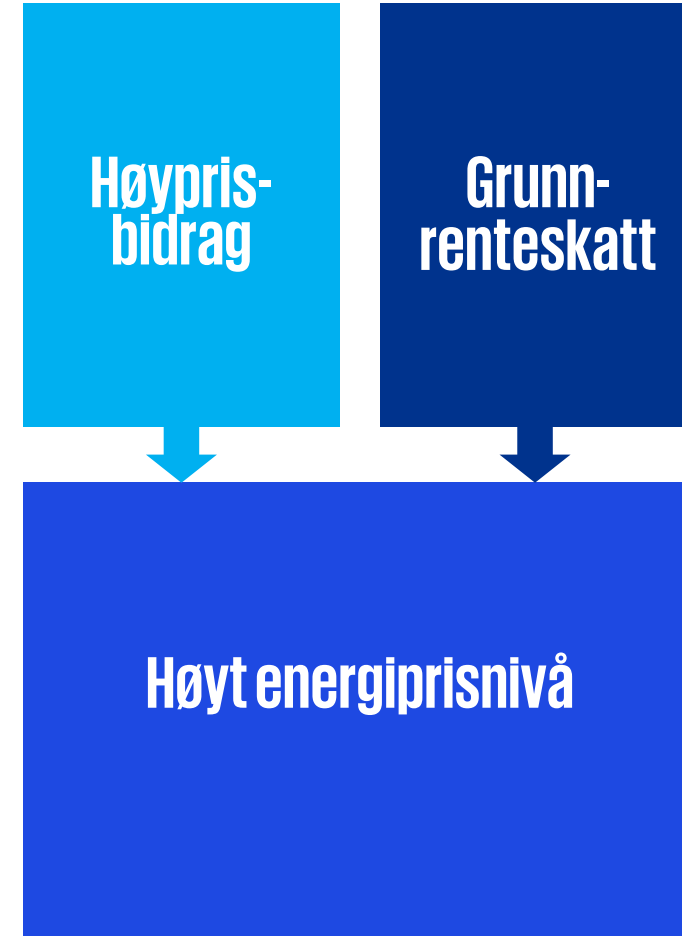
- For å håndtere de høye energiprisnivåene har europeiske land sett på høyprisbidrag for å finansiere støttetiltak for forbrukere. 8. mars anbefalte EU-kommisjonen i sin REPowerEU-melding* at medlemslandene midlertidig pålegger alle kraftleverandører høyprisbidrag. Kommisjonen foreslo at slike tiltak skal være teknologinøytrale, ikke tilbakevirkende og utformet på en måte som ikke påvirker engroskraftpriser og langsiktige pristrender.
- EU-jurisdiksjoner som Tsjekkia, Finland, Hellas, Ungarn, Italia, Romania, Spania har innført slike høyprisbidrag.
- I Norge har regjeringen foreslått en ekstra avgift på vindkraftproduksjon med en sats på 23% av strømprisen over NOK 0,70 per kWh med virkning fra 1. januar 2023.

Regjeringen foreslår å innføre grunnrenteskatt, mens ordningen med akselererte avskrivninger utløper

- I følge Regjeringen gir høye energipriser også en superprofitt som bør undergis grunnrentebeskatning med en effektiv skattesats på 40%. Den samlede skattesatsen på slike inntekter vil være 85% inkludert 22% selskapsskatt og høyprisbidrag. Skattetrykket vil påvirke næringen betydelig.
- Fra 1. januar 2022 utløp også den femårige lineære avskrivningsordningen for vindkraft fra 2015. Dette incentivet har vært sentralt for å tiltrekke private investeringer i vindkraftproduksjon i denne perioden.
- Til sammenligning har mange land innført skattefordeler, for eksempel i form av akselererte avskrivninger, for å øke investeringene i fornybar energi.**

* COM(2022) 108 final; REPowerEU: Joint European Action for more affordable, secure and sustainable energy

** Se KPMGs rapport «The Power of Nature»

Sammenligning av grunnrenteskatt på landbasert vindkraft og vannkraft

Vannkraft

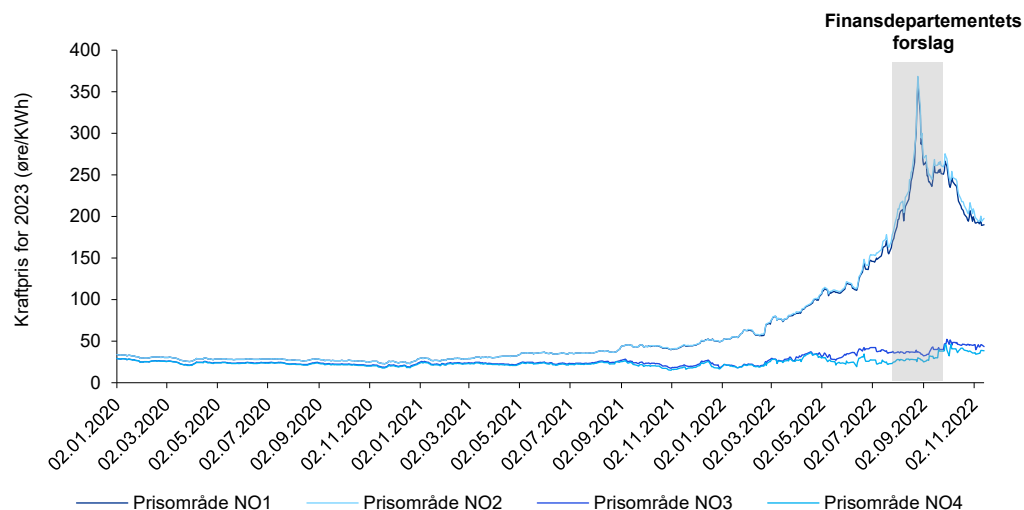
Landbasert vindkraft

Generelt	- Grunnrenteskatt pålagt nettoinntekt for store vannkraftverk (total nominell kapasitet på 10 000 kVA eller mer) - Effektiv grunnrenteskatt på 37% (foreslått økt til 45 % → total marginalsatt på 67%).	- Foreslått grunnrenteskatt fra 2023 på alle konsesjonspliktige vindparker etter energiloven (vindparker med mer enn 5 turbiner, eller samlet installert effekt på mer enn 1 MW) - Grunnrenteskattesats foreslått til 40% → marginalsatt på 62%
Beregning av grunnrente-inntekt	- Hovedregel: Spotmarkedspris per kWh - Unntak – faktiske priser: kraft på grunn av konsesjonsforhold, kraft produsert i forhold til langsiktige kraftskjøpsavtaler, standardiserte fastprisavtaler	- Hovedregel: Spotmarkedspris per kWh - Unntak – faktiske priser: eksisterende fastprisavtaler inngått før 28. september 2022 og evt. standardiserte fastprisavtaler
Fradrags-berettigede utgifter	- I prinsippet: fradrag for alle kostnader knyttet til grunnrenteskattepliktig virksomhet – produksjonskostnader, investeringer, konsesjonsavgift, eiendomsskatt, årlige skattepliktige avskrivninger på eiendeler og grunnrenterelatert selskapsskatt. - Ingen fradrag for finanskostnader	- I prinsippet: fradrag for alle kostnader knyttet til grunnrenteskattepliktig virksomhet – produksjonskostnader, investeringer, eiendomsskatt, årlige skattepliktige avskrivninger på eiendeler og grunnrenterelatert selskapsskatt - Ingen fradrag for finanskostnader
Negativ grunnrente-inntekt	- Negativ beregnet grunnrenteinntekt utbetales - Kan også nettes mot positiv grunnrenteinntekt fra andre kraftverk eid av samme skattyter/innenfor samme skattepliktige gruppe forutsatt at særskilte vilkår er oppfylt	Negativ beregnet grunnrenteinntekt kan fremføres med renter og trekkes fra positiv beregnet grunnrenteinntekt i påfølgende år

06 Estimert skatteproveny for 2023

Finansdepartementet har estimert skatteprovenyet i en periode med ekstraordinært høye kraftpriser

Historisk utvikling i 2023 futurepriser i perioden januar 2020 til november 2022 ¹⁾

Introduksjon

- I forbindelse med foreslått innføring av grunnrenteskatt for landbaserte vindkraftverk fra og med 2023 har Finansdepartementet anslått et samlet bruttoproveny av grunnrenteskatten på om lag NOK 2,5 milliarder for 2023. Hvordan man har kommet til dette anslaget er ikke opplyst.
- Vi har ved hjelp av informasjon fra NVE, informasjon mottatt fra Oppdragsgiver og erfaring fra tidligere prosjekter beregnet grunnrenteskatt og proveny for 2023

Forutsetninger

Kraftpriser

- I analysene er inntekt per kraftverk beregnet basert på oppgitt middelproduksjon per kraftverk fra NVE og gjennomsnittlig 2023-future kraftpris for kraftverkets prisområde. Kraftprisen er basert på futures-kontrakter for 2023 fra Montel på gitt dato.
- I analysene er det benyttet en prisfaktor («capture rate») på 90%. Prisfaktoren reflekterer hvor stor andel av den gjennomsnittlige kraftprisen i et gitt år som kraftverket klarer å oppnå. Kraftverk med lav fleksibilitet, som vindkraftverk, vil ha en prisfaktor under 100% da produksjonen skjer i perioder hvor kraftprisen er lav. For 2022 har vi fått opplyst at enkelte kraftverk har hatt en prisfaktor så lavt som 70%.

PPA priser

- For salg av kraft via kraftkontrakter er det antatt lik pris for alle kraftverk uavhengig av prisområde på 30 øre per kWh. Det benyttet en tilsvarende prisfaktor for PPA-priser som for spot-priser.

Andre forutsetninger

- Driftskostnader inkludert grunneiererstatning er antatt å utgjøre 13,5 øre per kWh.
- Grunneiererstatning er antatt å utgjøre 2% av total inntekt.
- Produksjonsavgift og naturressursskatt er antatt å utgjøre 3,3 øre per kWh.
- Skattemessige avskrivninger for 2023 er antatt å ligge i intervallet 2,4 øre per kWh til 56 øre per kWh avhengig av kraftverkets utbyggingsår. Kraftverk satt i drift samme år vil ha samme forutsetninger.
- Det er ikke lagt til grunn en friinntekt knyttet til foretatte investeringer eller lignede i beregningene, da det ikke foreligger noe endelig forslag om dette per datoen for analysen.

1) På grunn av manglende informasjon om prispåslag for prisområde NO2 i perioden 1. januar 2020 til 1. oktober 2021 er prispåslag for prisområde NO2 antatt lik prispåslag for prisområde NO1 i denne perioden.

Beregningene er basert på offentlig tilgjengelig informasjon og erfaring fra tidligere prosjekter

Eksempel på beregning av grunnrenteskatt

		NOK	Kommentar
A	Inntekter	100	Input
B	- Operasjonelle kostnader	(35,6)	Input
C	- Skattemessige avskrivninger	(2,1)	Input
D = A - B - C	= EBIT	62,3	Beregnet
E = D x 22%	- Selskapsskatt (22% av EBIT)	(13,7)	Beregnet
F	+ Grunneiererstatning	2,3	Input
G = D - E - F	= Grunnlag for grunnrenteskatt	50,9	Beregnet
H = G x 51,3%	= Grunnrenteskatt (51,3% av grunnlag)	26,1	Beregnet
I	- Produksjonsavgift og naturressursskatt	(9,2)	Beregnet
J = H - I	= Grunnrenteskatt etter produksjonsavgift	16,9	Beregnet

Grunnrenteskatt

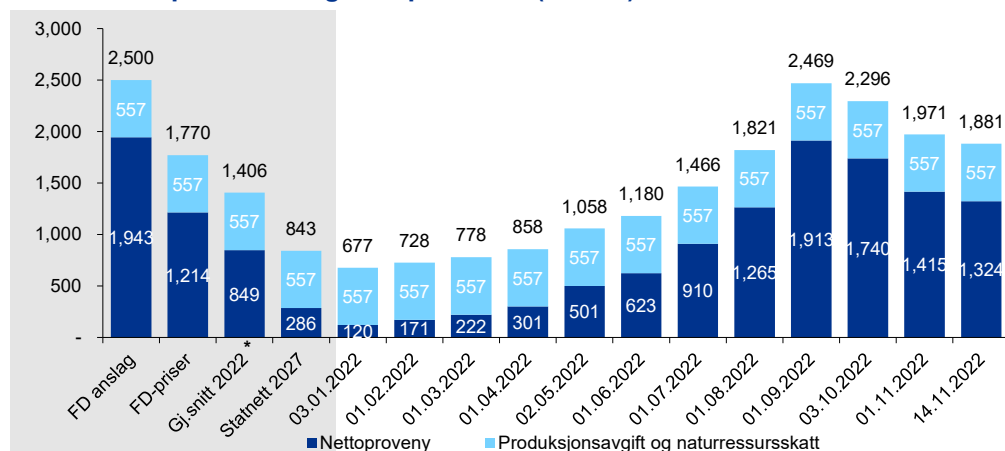
- Tabellene til venstre viser et forenklet eksempel på hvordan grunnrenteskatten beregnes.
- Dersom grunnlag for grunnrenteskatt er negativ fremføres underskuddet til senere inntektsår. Produksjonsavgift og naturressursskatt må betales hvert år før det eventuelt kan motregnes betalbar grunnrenteskatt.
- Dersom grunnlag for selskapsskatt i grunnrenteberegningen er negativ fremføres dette underskuddet til senere år. Skatt på alminnelig inntekt (selskapsskatt) og eventuelt fremførbart underskudd i alminnelig inntekt vil ikke påvirkes av den nye grunnrenterelaterte selskapsskatteberegningen.

Eksempel på beregning av produksjonsavgift og naturressursskatt

		NOK/Øre	Kommentar
A	Produksjon (KWh)	279	Input
B	x Avgift per (Øre/KWh)	3,3	Input
C = A x B	= Produksjonsavgift (Øre)	920	Beregnet
D	/ NOK/Øre	100	Beregnet
E = C / D	= Produksjonsavgift (NOK)	9,2	Beregnet

Analysene indikerer et vesentlig lavere nettoproveny enn det Finansdepartementet forventer for 2023

Nettoproveny og produksjonsavgift og naturressursskatt 2023 basert utvikling i 2023-futurespris i 2022 og 90% prisfaktor (NOKm)

* Gjennomsnittlig 2023-futurespriser i 2022

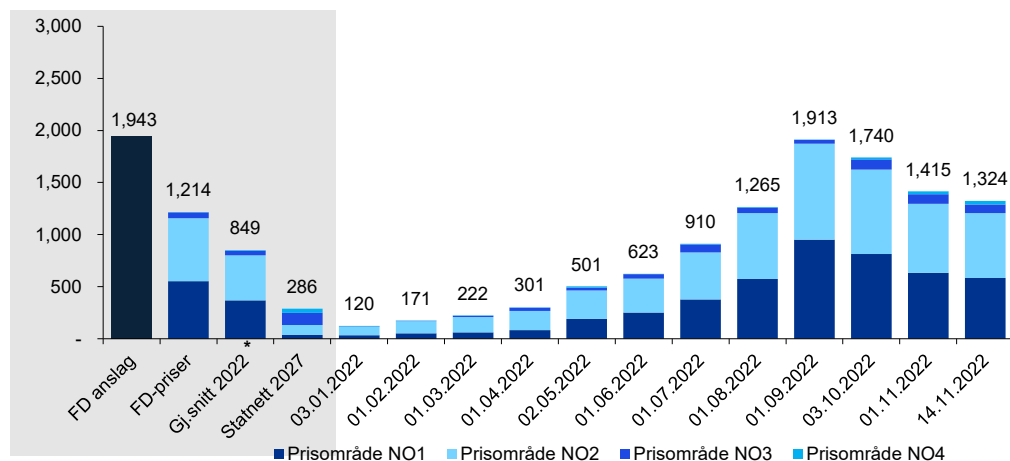
Nettoproveny

- Med bakgrunn i den foreslåtte økningen av produksjonsavgiften og innføring av naturressursskatten, beregnes produksjonsavgift og naturressursskatt for 2023 til NOK 557 millioner. Anslaget til Finansdepartementet innebærer altså et nettoproveny (grunnrenteskatt) for 2023 på NOK 1 943 millioner.
- Ved bruk av tilsvarende 2023-futurespriser som Finansdepartementet har lagt til grunn i sin beregning og en prisfaktor på 90%, beregnes nettoproveny for 2023 til NOK 1 214 millioner.
- Legges gjennomsnittlig 2023-futurespris i 2022 og en prisfaktor på 90% til grunn, beregnes nettoprovenyet for 2023 til NOK 849 millioner.
- Ved bruk av Statnetts 2027-futurespris og en prisfaktor på 90%, beregnes nettoprovenyet for 2023 til NOK 286 millioner.
- Nettoprovenyet for 2023 er sensitivt for endringer i forutsetninger benyttet i analysen, spesielt med hensyn til pris og prisfaktor. I grafen til venstre er estimert nettoproveny for 2023 presentert basert på futurespris for 2023 for ulike måneder i 2022 og en prisfaktor på 90% for salg gjennom spot og PPA.

Forutsetninger		2023 futurepriser uten justering for prisfaktor (øre/KWh)														PPA		
Prisomr.	Prod. (GWh)	FD-priser	Gj. snitt	Statnett 2027	3 Jan	1 Feb	1 Mar	1 Apr	2 Mai	1 Jun	1 Jul	1 Aug	1 Sep	3 Okt	1 Nov	14 Nov	Andel prod.	Pris
NO1	1,285	183	144	52	51	62	70	83	107	119	146	188	267	238	200	190	-	30
NO2	4,868	194	149	54	51	63	72	85	108	122	154	201	275	246	209	198	78%	30
NO3	6,999	36	34	50	21	21	27	31	31	34	42	37	33	46	45	43	45%	30
NO4	3,713	26	28	40	21	21	25	27	29	26	27	28	26	32	36	39	61%	30
Total	16,865																55%	

Det meste av nettoprovenyet forventes å komme fra vindparker i høyprisområdene

Nettoproveny for 2023 fordelt mellom prisområder (NOKm)

* Gjennomsnittlig 2023-futurepriser i 2022

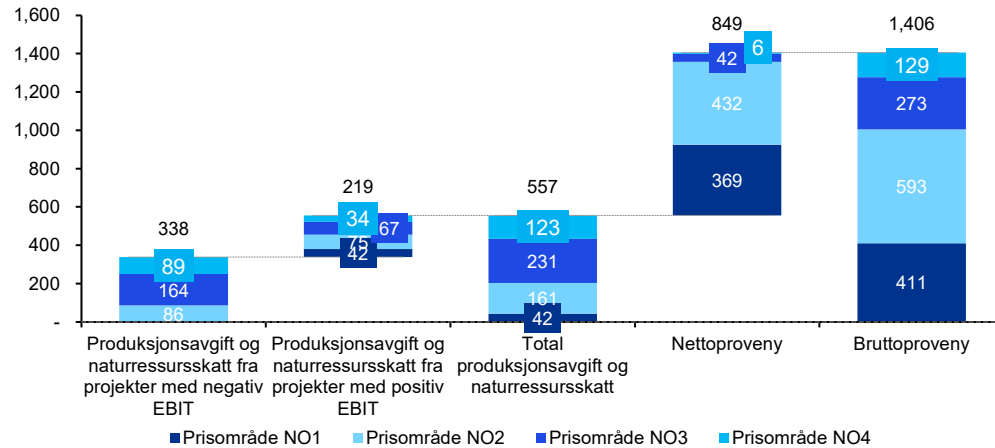
Forutsetninger																			
Prisomr.	Prod. (GWh)	2023 futurepriser uten justering for prisfaktor (øre/KWh)														PPA			
		FD-priser	Gj. snitt	Statnett 2027	3 Jan	1 Feb	1 Mar	1 Apr	2 Mai	1 Jun	1 Jul	1 Aug	1 Sep	3 Okt	1 Nov	14 Nov	Andel prod.	Pris	
NO1	1,285	183	144	52	51	62	70	83	107	119	146	188	267	238	200	190	-	30	
NO2	4,868	194	149	54	51	63	72	85	108	122	154	201	275	246	209	198	78%	30	
NO3	6,999	36	34	50	21	21	27	31	31	34	42	37	33	46	45	43	45%	30	
NO4	3,713	26	28	40	21	21	25	27	29	26	27	28	26	32	36	39	61%	30	
Total	16,865																55%		

Nettoproveny fordelt mellom prisområder

- Det nordiske vindkraftmarkedet er delt inn i ulike prisområder, hvor prisene bestemmes av tilbud og etterspørsel etter kraft i det spesifikke markedsområdet. Markedsområder med mangel på energi vil normalt ha høyere kraftpriser enn områder med mer balansert energi. I Norge er vindkraftmarkedet delt inn i fire prisområder, NO1 (Østlandet), NO2 (Sørlandet), NO3 (Midt-Norge) og NO4 (Nord-Norge), hvor de to førstnevnte er definert som høyprisområder og de to sistnevnte er definert som lavprisområder.
- Mer enn 60% av vindparkene i Norge ligger i prisområdene NO3 og NO4, hvor kraftprisene forventes å holde seg lave.
- Av det totale nettoprovenyet på NOK 849 millioner, beregnet basert på gjennomsnittlig 2023-futurepris i 2022 og en prisfaktor på 90%, forventes 94% å komme fra høyprisområdene og kun 6% fra lavprisområdene. På grunn av økt produksjonsavgift og innføring av naturressursskatten vil imidlertid lavprisområdene ende opp med å stå for om lag 30% av estimert bruttoproveny for 2023.

Produksjonsavgift og naturressursskatt fra vindkraftverk med negativ driftsresultat ¹⁾ vil utgjøre omtrent en fjerdedel av bruttoproveny for 2023

Bruttoproveny 2023 fordelt på produksjonsavgift og naturressursskatt og netto grunnrente (NOKm)

Kommentar

- Som presentert forventes NOK 557 millioner av bruttoprovenyet for 2023 å komme fra produksjonsavgift og naturressursskatt. Basert på gjennomsnittlig 2023-futurepris i 2022 og en prisfaktor på 90%, er NOK 338 millioner forventet å komme fra vindkraftverk med negativ driftsmargin. Dette tilsvarer 24% av det totale bruttoprovenyet. Spesielt for prisområdene NO3 og NO4 er det forventet at produksjonsavgift og naturressursskatt fra vindkraft med negativ driftsmargin vil utgjøre en betydelig andel av prisområdenes bruttoproveny for 2023.

Note: 1) Driftsresultat basert på skattemessige avskrivninger

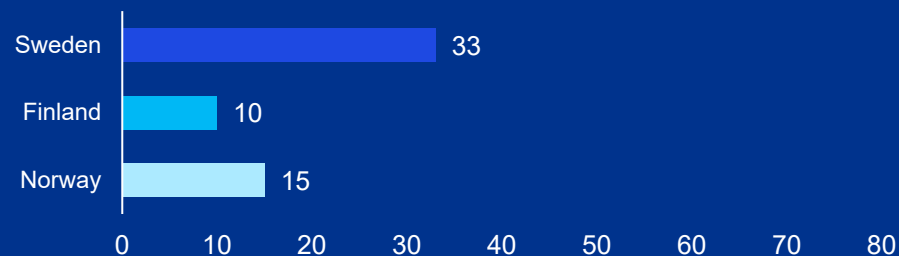
07 Norden – En sammenlikning av skatteregimer

Finland og Sverige har satt seg ambisiøse mål for fornybar kraftproduksjon

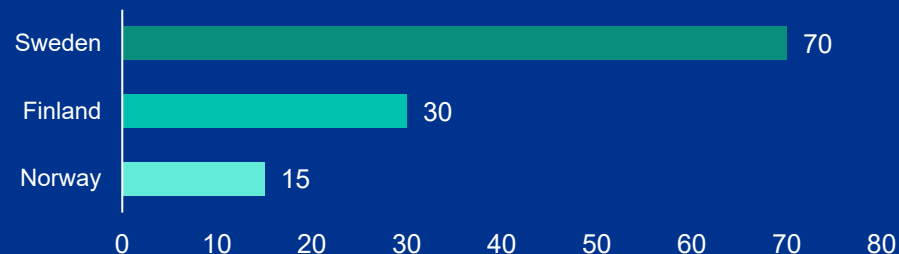

Investeringer i landvind i Norge har for øyeblikket stoppet opp, mens andre nordiske land investerer tungt frem mot 2030 og videre.

Estimer kraftproduksjon i 2022 - TWh

Estimert kraftproduksjon i 2030 - TWh

*<https://www.reuters.com/business/environment/onshore-wind-become-swedens-largest-power-source-by-2030-rystad-2022-11-17/>

**<https://tuuliivoimayhdistys.fi/en/wind-power-in-finland-2/wind-power-in-finland/about-wind-power-in-finland>

***https://publikasjoner.nve.no/rapport/2021/rapport2021_29.pdf

© KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, Norwegian limited liability companies and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Investeringer i Norge, Finland og Sverige (Norden)

Finland og Sverige har ambisjoner om å øke fornybar kraftproduksjon betraktelig, der landbasert vind er tiltenkt å spille en sentral rolle i overgangen til fornybarenergi i de ovennevnte landene.

I Sverige predikerer man at vindkraft skal bidra med 70 TWh i 2030 ifølge Rystad Energy*. I Finland estimerer man at vindkraft skal bidra med 30 TWh i 2030, ifølge the Finnish Wind Power Association.**

I Norge forventer NVE ikke en økning i kraftproduksjon fra vind frem mot 2030, mens ytterligere kraftproduksjon fra vind frem mot 2040 er ventet å utgjøre 3 TWh. Ambisjonen er at havvind skal bidra i energibalansen fra 2030.***

De første landbaserte vindparkene i Norge nærmer seg slutten av sine levetider, og må oppgraderes dersom de skal forbli operative.

Skatteklimaet i Finland og Sverige er mer gunstig

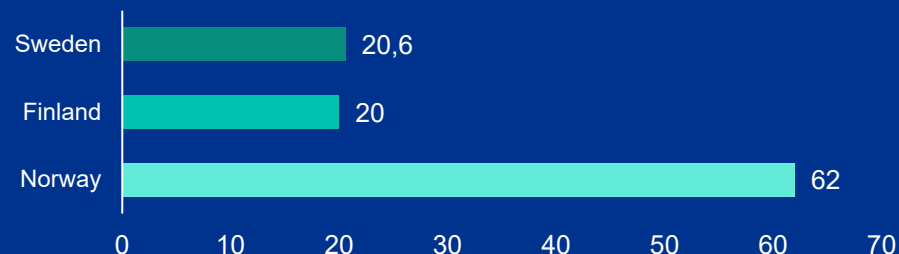

Formell skattesats i Norden er tilnærmet lik for 2022. Fra 2023 er Norge det eneste landet i Norden med en skatteøkning.

Skattenivå - 2022

Skattenivå – 2023

Investorer i landbasert vind - skatteklima

Finansielle investorer har stått for en betydelig andel av investeringene i norsk landbasert vindkraft. Vindkraftutviklere konkurrerer om å få investorer til å ta over prosjekter eller til å etablere joint ventures.

Investorer vil vanligvis fokusere på de mest lønnsomme prosjektene. Skatt av produksjon og profitt er sentrale parametere ved vurdering av ulike prosjekters lønnsomhet. Frem til nå har selskapsskatten i Norden vært på likt nivå, med variasjoner mellom 20,6% og 22%. Skattesatser er ekskludert potensielt høyprisbidrag.

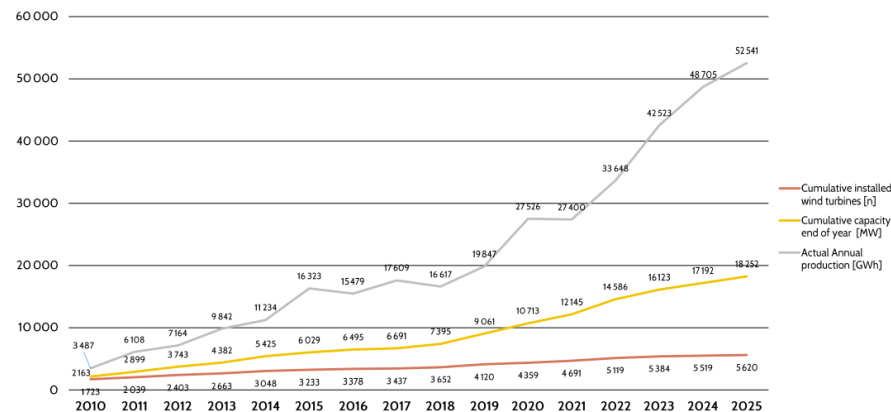
Svensk vindkraft kan anvende fordelaktige skattemessige avskrivningsregler sammenliknet med Norge. Sverige har derfor evnet å tiltrekke seg flere investeringer i landbasert vind sammenliknet med Norge. De midlertidige reglene om akselererte avskrivninger for landbasert vindkraft ble introdusert i Norge i 2015 for å tiltrekke investeringer i sektoren. Investeringer i Sverige falt det påfølgende året, mens investeringer i Norge økte betydelig. Investeringer i Sverige tiltok et høyere nivå igjen noen få år etter, da muligheten til å anvende akselererte avskrivninger i Norge ikke lenger var gjeldende.

Innføring av grunnrenteskatt, kombinert med naturressursskatt og økt produksjonsavgift vil gi en betraktelig økning i effektiv skatt i Norge. Den effektive skattekostnaden vil i Norge være signifikant høyere enn i Sverige og Finland. Det er sannsynlig at denne forskjellen vil ha negativ effekt på fremtidige investeringer i norsk landbasert vindkraft, til fordel for investeringer i land med mer moderat og forutsigbart skattenivå. Videre har den ukonvensjonelle introduksjonen av det nye skatteregimet skapt politisk usikkerhet.

08 Vedlegg

Vedlegg 1 – Finland og Sverige

Short term forecast, 2022-09-30

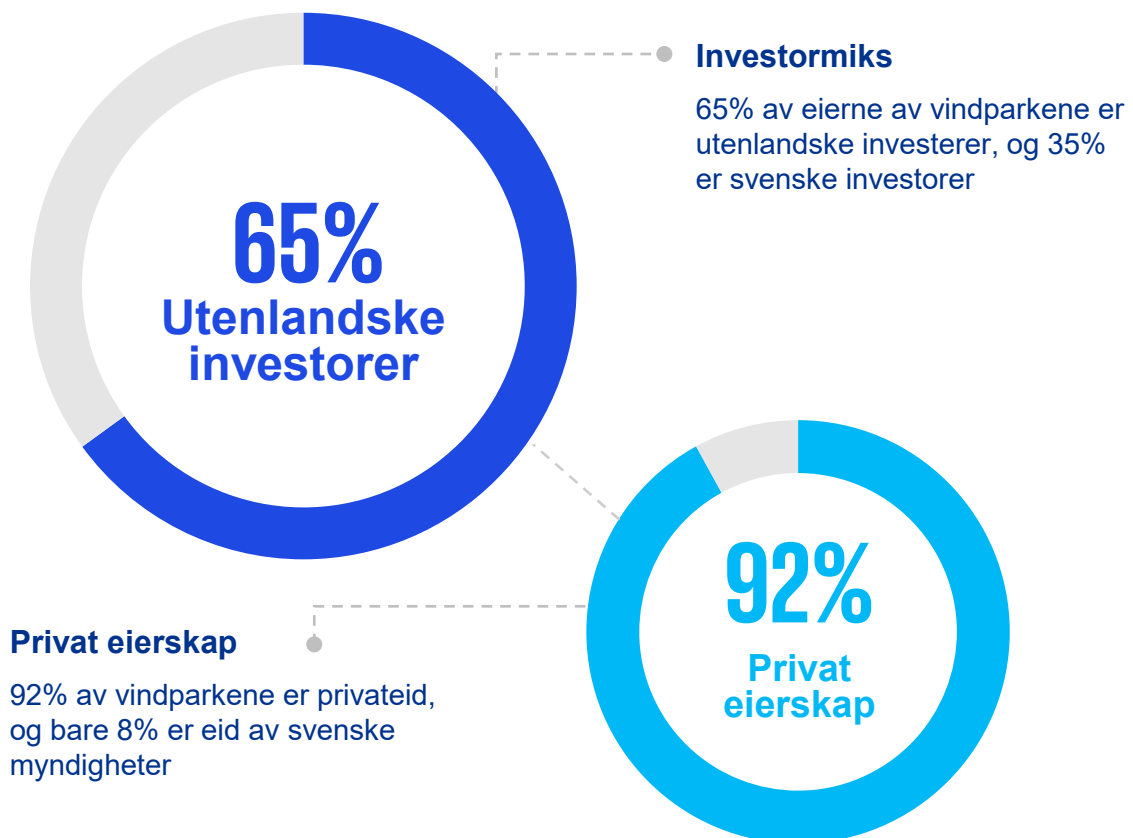

svensk
vindenergi

Produksjonsutvikling og strategi

- Årlig produksjon av vindkraft i Sverige i 2022 er estimert til ~33.6 TWh
- Svenske myndigheter forventer dobling av etterspørselen etter strøm frem mot 2045. Nytt energimål sikter mot 100% fossilfri strøm innen 2045. Fossilfri vil også inkludere atomkraft.
- Rystad Energi estimerer at landbasert vind i Sverige vil generere 70.1 TWh innen 2030.
- Nåværende produksjonskostnader knyttet til landbasert vindproduksjon er estimert til 24-36 øre/kWh, hvilket er den laveste produksjonskostnaden sammenlignet med andre fornybare produksjonsmetoder som solkraft (29-107 øre/kWh), offshore vind (51-55 øre/kWh) og biokraft (47-59 øre/kWh).

Eierskap – vindparker

Eierskap av vindparkene

- I Sverige er 65% av vindparkene eid av utenlandske investorer.
- 92% av vindparkene er privateid, og bare 8% er eid av svenske myndigheter.

Sverige – Skatt på vindkraft

Selskapsskatt

Den formelle svenske selskapsskatten er siden 2021 20.6%. Det er ingen lokale eller kommunale skatter i tillegg til selskapsskatten.

Ved investeringer i eiendom skal kostnadene normalt aktiveres skattemessig enten som maskiner og utstyr, tomt, utbedring av tomt eller bygninger. Det kan også være mulig med direkte fradrag for visse kostnader. Vindturbiner er normalt klassifisert som maskiner og utstyr for skattemessige avskrivninger. Andre kostnader i vindparker kan aktiveres som tomteutbedringer og bygninger.

Maskiner kan avskrives i samsvar med regnskapet men med en maksimal sats på 30 % per år etter saldometoden eller 20 % lineært. Alternativt kan avskrivninger kreves med 25 % årlig lineært. Utbedringer på tomt kan avskrives med 5 % mens visse veier i distriktene kan avskrives med 10 %. Avskrivningssatsen for bygg varierer fra 2 % til 5 %.

Avskrivningssatsen for maskiner og utstyr innebærer at den effektive skatten for vindparker i en lang periode er null eller meget lav.

Eiendomsskatt

Vindparker er eiendomsskattepliktige og må derfor også få fastsatt en eiendomsverdi. Grunnlaget for eiendomsskatt er en taksert skattemessig verdi som skal reflektere ca. 75% av virkelig markedsverdi av de aktuelle eiendelene. Vurderingen gjøres av det svenske skattevesenet hvert sjette år for industrieiendommer og kraftproduksjonsenheter som vindparker. Det svenske skattevesenet bruker faktiske priser på historiske transaksjoner i et geografisk område som utgangspunkt for å beregne gjennomsnittsprisen to år før beregningen gjøres og bruker 75% av denne gjennomsnittsprisen som skattegrunnlag.

For vindparker beregnes ligningsverdien etter en standardisert metode som tar hensyn til verdien av vindmøllen, installert bruttoeffekt, alder, lønnsomhet etc. Metoden brukes for å sikre at skattegrunnlaget for vindparken er så nært 75% av sin virkelige markedsverdi som mulig.

Den lovpålagte skattesatsen er 0.2% av turbinens takserte eiendomsskatteverdi. Satsen for andre typer kraftverk er 0.5%.

Eiendomsskatt er definert som en særskatt og er fradragsberettiget som en driftskostnad i virksomheten.

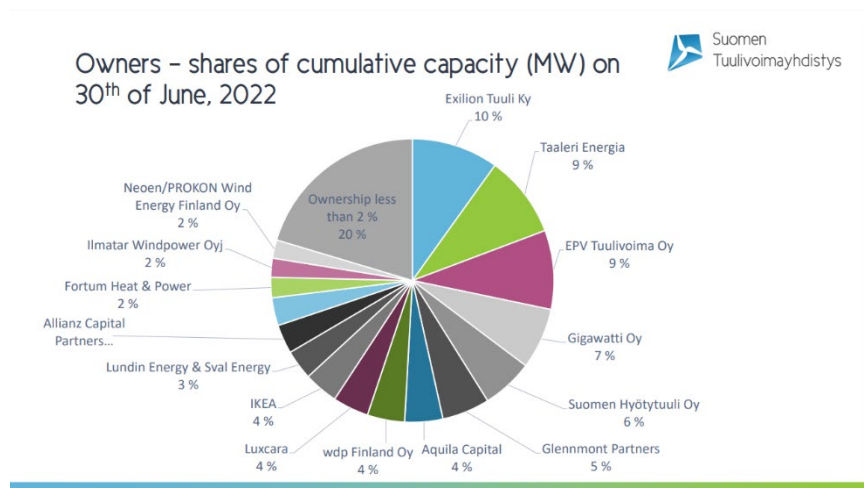
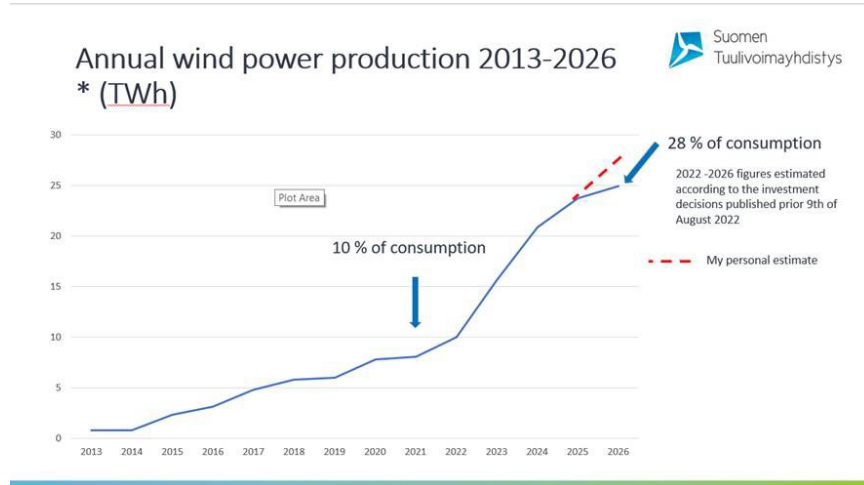
Energiskatt

Elektrisitet produsert i Sverige er pålagt energiavgift. En produsent er midlertidig kun forpliktet til å betale avgift på strøm som blir levert til forbrukere som ikke er registeret for energiavgift på strøm. Dersom en leverandør feks. kjøper strøm fra en produsent og leverer denne til en forbruker, er leverandøren avgiftspliktig og ikke produsenten. Standard avgiftssats er 0.353 SEK/kWh.

I enkelte områder i Nord-Sverige kan avgiften reduseres med 0.096 SEK/kWh. For å oppnå avgiftsfritaket må strømmen imidlertid ikke forbrukes til følgende formål:

- Industriell aktivitet
- Datasenter
- Profesjonell jord- eller skogbruk
- Profesjonell akvakulturvirksomhet
- Tog eller andre banetransportmidler
- Landtilkobling «Landstöm»

Finland

Kilde: Finnish Wind Power Association: [Suomen Tuulivoimayhdistys \(STY\)](https://www.sty.fi/)

Produksjonsutvikling og strategi

- Vindkraftproduksjonen i Finland i 2022 er beregnet til ~10 TWh.
- Finland har potensiale til å øke kapasitet for vindkraft betydelig. Produksjonen i 2026 er estimert til 25 TWh.
- Vindkraftindustrien i Finland sikter mot minimum 30 TWh årlig vindkraftproduksjon fra 2030, hvilket tilsvarer ~30% av estimert strømforbruk.

Eierskap av vindparkene

- Investorene er en miks av utenlandske og nasjonale investorer. Investeringene er delvis direkte, eller gjennom Mankala-selskaper.
- I 2018 var ~40% av produsert elektrisitet basert på Mankala-prinsippet.
- Selskaper som anvender Mankala-prinsippet er aksjeselskaper. Mankala-selskaper har som mål å produsere strøm til aksjonærene til produksjonskostnad fremfor å skape profitt og betale utbytte. Aksjonærene selger eller bruker sin andel av strømmen. Det økonomiske resultatet av å produsere strøm blir en del av aksjonærenes eget overskudd/tap.
- Prissikringsmekanismer, som PPA-er, er utbredt i Finland.

Finland – Beskatning av vindkraft

Selskapsskatt

Selskapsskattesatsen i Finland er 20 %. Det er ingen særskatter på landbasert vindkraft. For skattemessige avskrivninger er vindparkene delt inn i komponenter på grunnlag av de ulike skattemessige avskrivningskategoriene: selve tårnet (rammekroppen og maskinrommet) behandles som en konstruksjon hvis maksimale årlige avskrivninger er 20 % etter saldometoden. Rotoren, girkasse og generator behandles som løsøre anleggsmidler med maksimal årlig avskrivning på 25 %.

Spesielt skatteregime

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten skal betales på alle salgs grunn- og grunnrettigheter, bygninger, konstruksjoner og annet inventar på grunn (fast eiendom). Vindkraftverk regnes som konstruksjoner for eiendomsskatteformål, men løsøre/ikke-faste deler av vindkraftverket, f.eks. motoren, giret, generatoren etc., er ikke eiendomsskattepliktig. Skattegrunnlaget for eiendomsskatt beregnes på grunnlag av verdien av eiendommen (vindkraftverk + tomt). Verdiene er skjematisk og stammer hovedsakelig fra databaser opprettholdt av forskjellige myndigheter:

I 2022 er den initiale verdien av vindkraftverket for eiendomsskatteformål 75% av byggekostnaden (eksl. De nevnte løsøre/ikke-faste deler). Initial verdi fratrekkes den årlige aldersrabatt, som er 2.5% (Verdien kan imidlertid ikke falle under 40% av de nevnte 75%) og resultatet utgjør det faktiske skattegrunnlaget. Hvor konstruksjonen ikke er klar, beregnes verdien på grunnlag av ferdigstillelsesgrad. Eiendomsskattesatsen for bygg avhenger av kommunen der eiendommen ligger, normalt. 0-3.1%.

- Myndighetene opprettholder databaser over tomteverdier per kvadratmeter over hele Finland. For eiendomsskatteformål, multipliseres denne skjematisk verdien enten med den faktiske tomtens areal eller byggetillatelsens areal, som vil danne det opprinnelige skattegrunnlaget. Dersom vindkraftverket ligger på jord- eller skogsbruksareal er forutsetningen at størrelsen på arealet som er reservert for vindkraftverket er 2000 kvadratmeter, da skog- og jordbruksareal ikke er eiendomsskattepliktig. Det faktiske skattegrunnlaget er produktet av det nevnte opprinnelige skattegrunnlaget, multiplisert med 75% (formelen følger samme logikk som ved konstruksjoner). Eiendomsskattesatsen for tomt avhenger av kommunen der eiendommen ligger og varierer mellom 0.93% og 2%.

Vedlegg 2 – Sammenlikning av skatteregimet for vind- og vannkraft

Sammenligning av grunnrenteskatt på landbasert vindkraft og vannkraft

Dagens system for grunnrentebeskatning på vannkraftproduksjon

Oversikt

- Grunnrenteskatten er fra 2021 modellert som en kontantstrømskatt beregnet ut fra faktisk produksjon multiplisert med spotmarkedspris per time. Produksjonskostnader, investeringer, konsesjonsavgift, eiendomsskatt, årlige skattepliktige avskrivninger på eiendeler og grunnrenterelatert selskapsskatt er fradragsberettiget i skattegrunnlaget det året de inntreffer.
- Den effektive grunnrenteskatten er 37% (foreslått økt til 45%, noe som vil gi en samlet marginalskatt på 67%).
- Potensiell negativ skatteverdi av grunnrenteinntekt utbetales.
- Negativ grunnrenteinntekt kan motregnes positiv grunnrenteinntekt fra andre kraftverk eid av samme skatteyder forutsatt at særskilte vilkår er oppfylt. I tillegg er negativ grunnrenteinntekt fradragsberettiget på visse vilkår i positiv grunnrenteinntekt i et annet kraftverk eid innenfor samme skattepliktige gruppe.
- Fritak fra spotmarkedsprisen gjelder for vannkraft produsert i henhold til langsiktige kraftkjøpsavtaler inngått før 1. januar 1996 for en periode på mer enn 7 år – for denne produksjonen verdsettes vannkraften ut fra kontraktsprisen.
- Videre er kraft produsert i henhold til vilkår for konsesjonen verdsatt basert på innhentede priser.
- Vannkraftverk med generatorer som i inntektsåret har en samlet nominell kapasitet på mindre enn 10 000 kWa er unntatt grunnrentebeskatning.

Forslag til grunnrentebeskatning på landbasert vindkraftproduksjon

Oversikt

- Grunnrenteskatten er utformet som en kontantstrømskatt basert på modellen for dagens beskatning av vannkraft, det vil si basert på spotmarkedspriser fratrukket fradrag for relevante produksjonskostnader, investeringer, eiendomsskatt og grunnrenterelatert selskapsskatt. Inntekter fra elsertifikater og opprinnelsesgarantier bør også inkluderes i skattegrunnlaget.
- Investeringer kan trekkes fra direkte i investeringsåret. Driftsmidler som er anskaffet før grunnrenteskattens innføring kan fradragsføres ved ordinære avskrivninger.
- Den effektive grunnrenteskattesatsen foreslås til 40%, noe som vil gi en samlet marginalskatt på 62%.
- Negativ beregnet grunnrenteinntekt utbetales ikke, men kan fremføres med renter og trekkes fra positiv beregnet grunnrenteinntekt i påfølgende år.
- Kontraktsunntaket fra spotmarkedspriser for langsiktige avtaler for vannkraft er ikke foreslått for landbasert vindkraft.
- Det foreslås imidlertid et unntak for eksisterende fastprisavtaler inngått før 28. september 2022, hvor bruk av faktisk salgspris vil bli akseptert.
- Kun vindparker med 5 turbiner eller mindre, eller en samlet installert effekt på 1 MW eller mindre, er fritatt for grunnrentebeskatning.

Sammenligning av grunnrenteskatt på landbasert vindkraft og vannkraft

Dagens system for grunnrentebeskatning på vannkraftproduksjon (forts.)

Fastprisavtaler

- Det er foreslått å innføre unntak fra spotmarkedsprisvurderingen for fastpriskontrakter i relasjon til grunnrenteskatt på vannkraft. Grunnrenteskatten kan etter forslaget etter visse krav baseres på vannkraftprodusentens faktiske inntekt gjennom en fastprisavtale fremfor spotmarkedsprisen. Forslaget er fremmet for å incentivere leverandører av strøm til å inngå fastprisavtaler, og inkluderer kontrakter for perioder på 3, 5 eller 7 år med fastsatt påslag.

Naturressursskatt

- Naturressursskatten på vannkraft fordelt på kommunene og fylkene settes til henholdsvis NOK 0,011 per kWh og NOK 0,02 per kWh.
- Naturressursskatten er ikke fradragsberettiget i grunnrenteinntekten, men er fradragsberettiget, krone for krone, mot utlignet skatt på alminnelig inntekt.

Forslag til grunnrentebeskatning på landbasert vindkraftproduksjon (forts.)

Fastprisavtaler

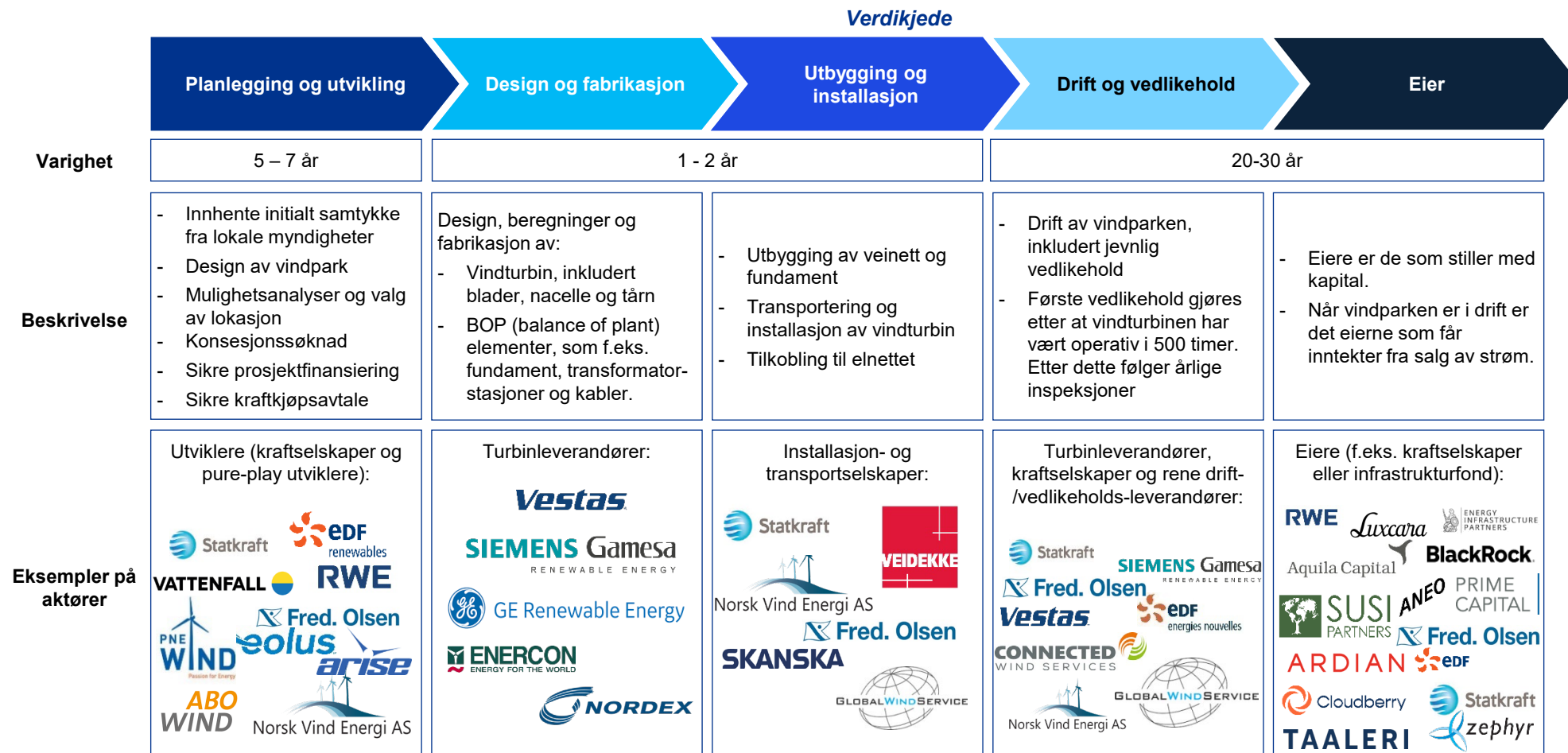
- Et unntak fra spotmarkedspriser for fastprisavtaler som foreslått for vannkraft vil også bli vurdert for vindkraft.

Produksjonsavgift og naturressursskatt

- Den nylig innførte produksjonsavgiften, til fordel for vertskommuner, foreslås økt fra NOK 0,01 til NOK 0,02 per kWh og kan godskrives beregnet grunnrenteskatt.
- I tillegg er det foreslått innført en naturressursskatt som skal fordeles til de lokale kommunene til NOK 0,013 per kWh. Naturressursskatten kan også godskrives mot beregnet grunnrenteskatt.
- For grunnrentebeskatningspliktige produsenter skal produksjonsavgiften/naturressursskatten i utgangspunktet ikke innebære noen tilleggsbelastning, selv om det vil kunne ha en likviditetseffekt dersom avgiften/skatten overstiger grunnrenteskatten.

Vedlegg 3 – Verdikjede og verdiutvikling

Vindkraftutbygging er en krevende prosess der utbyggere og eiere har ulike roller i verdikjeden

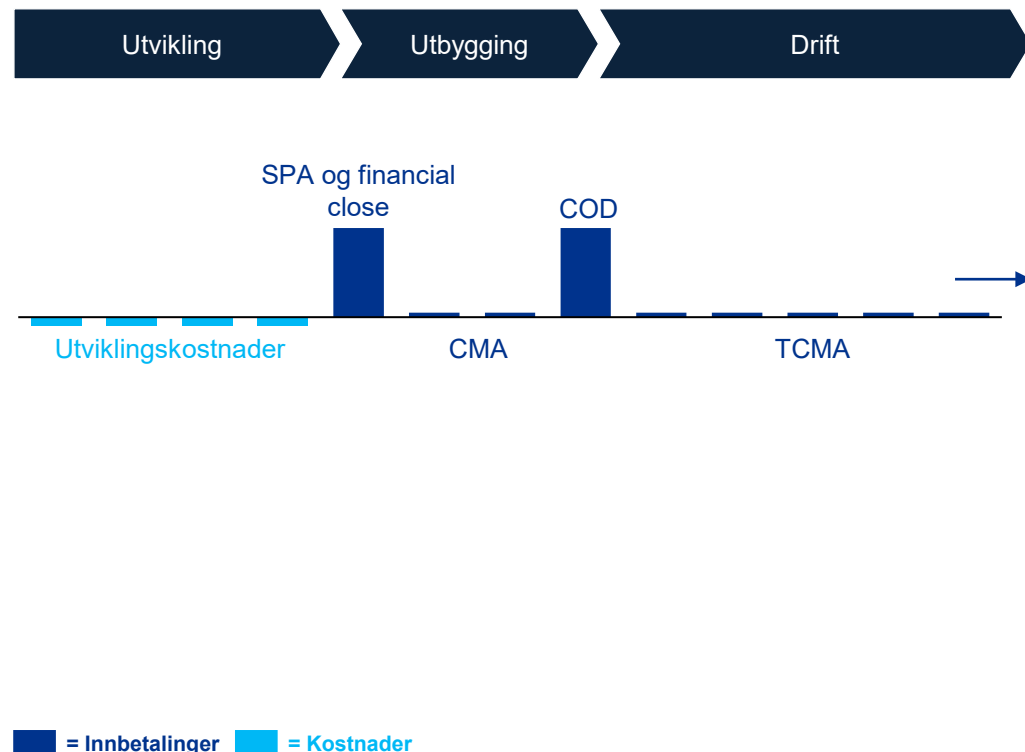
Prosjektutviklere er som oftest involvert tidlig i livssyklusen til et prosjekt, mens langsiktige eiere kjøper prosjektet når det er klar til utbygging

Illustrasjon av ulike faser i utviklingen av vindkraftverk

Prosjektutviklers rolle		Eier og utvikler			Prosjektledelse	Operasjonell drift & vedlikehold
Langsiktig eiers rolle					Eier og investor	
		Innledende undersøkelser	Analyse og planlegging	Innhente tillatelser, avtaler og finansiering	Utbygging	Drift
Varighet		6-12 måneder	18-24 måneder	18-48 måneder	12-24 måneder	20-30 år
Beskrivelse		- Identifisere områder med gode forutsetninger for vindkraft. - Inngå avtaler med grunneiere. - Innhente initialt samtykke fra lokale myndigheter. - Opprette prosjektselskap.	- Gjennomføre grundige analyser av miljøpåvirkning, vindpotensial og logistikk ifm. utbygging og tilkobling til nettet. - Design av vindkraftverk. - Utarbeidelse av konsesjonssøknad.	- Avventer endelig tillatelser fra offentlige etater og lokalmiljø. - Sikre nettilgang. - Sikre finansiering. - Initierer forhandlinger med turbinleverandører og entreprenører. - Sikre Power Purchase Agreements («PPA») for vindkraftverket.	- Innkjøp av vindturbiner, utbygging av veinett og fundament. - Installasjon av vindmøller. - Tilkobling til elnettet.	- Vindkraftverket er operativ og tilkoblet nettet. - Operasjonell drift - Vedlikehold
Andre aktører		- Grunneiere. - Lokale myndigheter. - Eksterne rådgivere innen vindmåling.	- Eksterne rådgivere innen vindmåling og utbygging. - Offentlige etater som Norges Vassdrags- og Energidirektorat («NVE»). - Nettselskaper som Statnett og Lyse Elnett.	- Offentlige etater som NVE og Olje- og Energidepartementet («OED»). - Lokale myndigheter. - Nettselskaper. - Juridiske, finansielle og tekniske rådgivere. - Turbinleverandører. - Investorer.	- Entreprenører som Veidekke og Skanska. - Nettselskaper. - Turbinleverandør. - Andre leverandører.	- Investorer. - Turbinleverandør. - Entreprenører.

Prosjektutvikleres kjernedrift er utvikling og salg av vindkraftprosjekter, men de genererer også inntekter gjennom andre roller i verdikjeden

Forenklet illustrasjon av kostnader og innbetalinger for prosjektutviklere

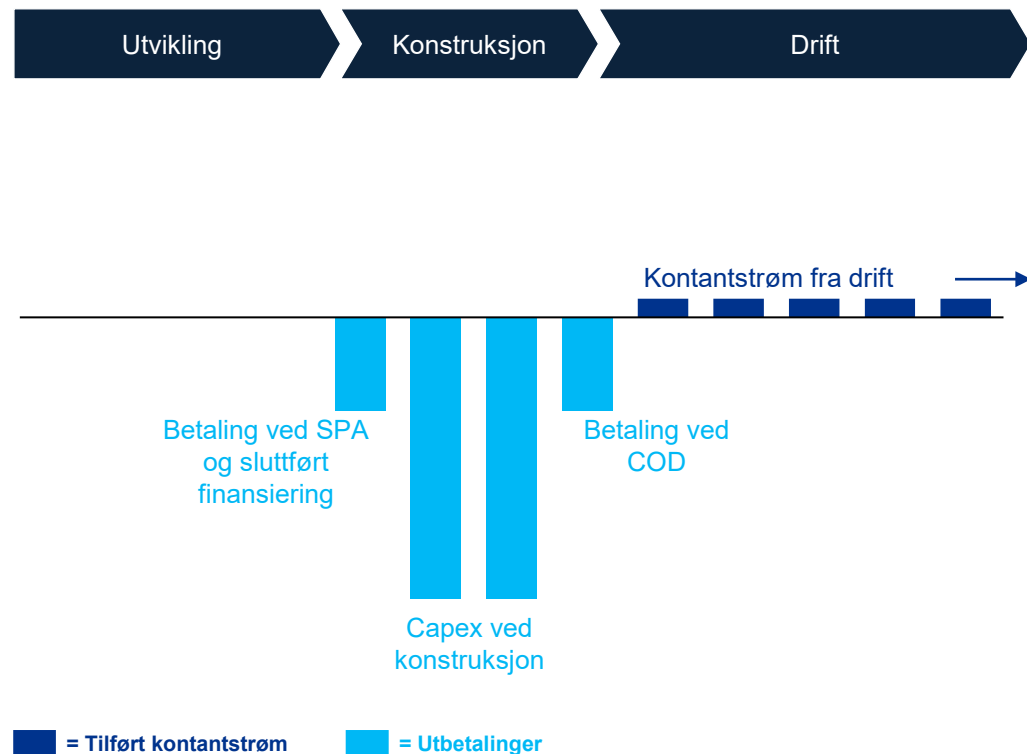

Kostnader og innbetalinger for egenutviklede prosjekt

- Prosjektutviklere knytter sammen innsatsfaktorer som hver for seg har begrenset verdi, til vindkraftprosjekter som er byggeklare. Når vindkraftverket er byggeklart, selger prosjektutvikler vindkraftverket til eksterne investorer.
- Prosjektutvikleres inntektsstrømmer kan deles i følgende kategorier:
 - **Salg av byggeklare prosjekter:** Prosjektutviklere selger byggeklare prosjekter til institusjonelle investorer. Aksjekjøpsavtalene («SPA») er oftest strukturert slik at det totale vederlaget utbetales periodevis basert på oppnåelse av forhåndsspesifiserte milepæler, som signering av SPA, financial close og datoen for oppstart av vindkraftverket («COD»).
 - **Construction Management Agreements («CMA»):** Prosjektutviklere inngår CMA med prosjektselskapet som et ledd i salgsavtalen, og er ansvarlig for koordinering av involverte parter under utbyggingen.
 - **Technical and Commercial Management Agreements («TCMA»)** Når vindparken er satt i drift kan prosjektutvikleren bistå med finansiell rapportering og oppfølging av vedlikeholdskontrakter.
- Kostnadene i utviklingsfasen av et vindkraftprosjekt er lave sammenlignet med senere faser, og er hovedsakelig knyttet til lønn og rådgivere. Prosjektutviklere baserer seg på eksterne rådgivere, og har derfor mulighet til å tilpasse kostnadsnivået til varierende aktivitet.

Langsiktige eiere gjør betydelige investeringer fra signering av SPA til COD, og mottar stabil men moderat kontantstrøm i den driftsfasen

Forenklet illustrering av utvikling i kontantstrøm for langsiktige eiere

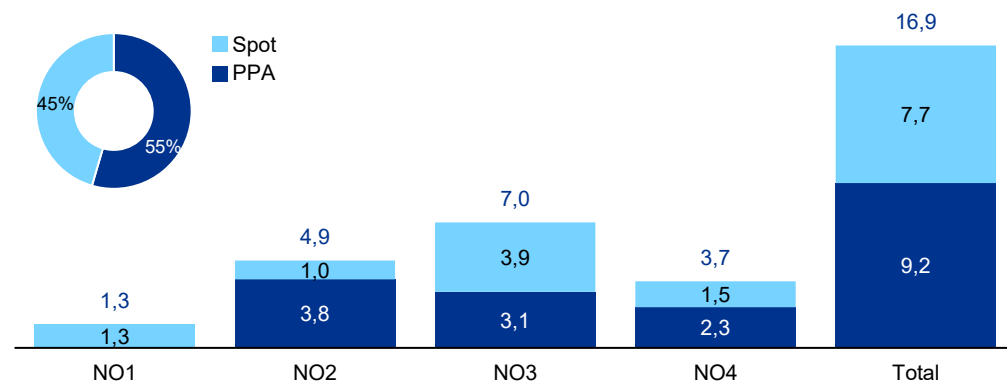

Kostnader og betalinger for langsiktige eiere

- Kontantstrøm for prosjektutviklere kan deles inn i følgende kategorier:
 - **Kjøp av «ready-to-build» prosjekter** : Langsiktige eiere kjøper prosjekter som er klare for konstruksjon. Kjøpsavtalen (share purchase agreement – SPA), er vanligvis strukturert slik at kompensasjon i sin helhet blir utbetalt periodisk ved oppnåelse av forhåndsbestemte milepæler slik som signering av SPA, slutført finansiering og kommersiell operasjonell dato (COD).
 - **Konstruksjons-capex**: Langsiktige eiere sikrer prosjektfinansiering for konstruksjon av vindparken. Det foretas betydelige capex-investeringer i konstruksjonsperioden.
 - **Kontantstrøm fra drift**: Langsiktige investeringer mottar kontantstrøm fra drift i driftsfasen. Kontantstrøm er typisk stabil, men moderat. Både kostnader og inntekter er i hovedsak faste. Å inngå en PPA for å sikre inntekter til prosjektet er typisk nødvendig for å tiltrekke investeringer fra banker eller andre som gjør prosjektfinansiering.
 - Dette er en svært attraktiv investeringspakke for institusjonelle investorer, der de får en eiendel med lav risikoprofil og stabil kontantstrøm over mange år. I tillegg kan investeringer klassifiseres som Environmental, Social and Governance (ESG) vennlig.

Det er avtakere på PPA som høster brorparten av fordelene ved økte energipriser, ikke eiere av vindparker

Kraftproduksjon (TWh) fra norske vindparker i 2023, splitt mellom spotpris og PPA

Power Purchase Agreements ("PPA")

- Når man forplikter seg til langsiktige investeringer i fornybar kraft er forutsigbarhet kritisk. Fornybar kraftproduksjon fra vind er i stor grad avhengig av klimatiske forhold og volatile energipriser. Å inngå PPA for å sikre stabil inntekt er derfor ofte en nødvendighet for å få gjelds- og egenkapitalfinansiering.
- PPAer er langsiktige kraftleveransekontrakter mellom produsenter (selgere) og energikonsumenter (avtakere). Kontrakten vil typisk definere en avtalebestemt leveranseperiode og pris, i tillegg til volum til gitte priser. PPAer inngås typisk for lengre perioder på 10-20 år, og er enten strukturert som «pay as produced» eller som «baseload». Førstnevnte impliserer at en betaler en forhåndsbestemt pris for ethvert volum som produseres. Sistnevnte er en kontraktstype med et forhåndsbestemt volum til definere timesprofiler.
- Basert på en overordnet analyse av Norske prosjekter finner vi at ca. 55% av all kraftproduksjon i 2023 er ventet å skje gjennom PPAer.
- Dersom en ny skatt blir introdusert vil dette medføre en signifikant økning i den finansielle risikoen for produsenter, da inngåtte kontrakter innebærer at selgere er forpliktet til å levere kraft til kjøpere, selv om dette ikke lenger vil være lønnsomt. I tillegg kan en ante at fremtidige PPAer vil bli dyrere dersom en skal oppnå akseptabel avkastning for nye prosjekter.
- Det er de som avtar energi fra PPAer som høster brorparten av fordelene ved økte energipriser, og ikke produsentene, da de er forpliktet til å selge kraft til PPA-priser som potensielt er betraktelig under markedspris.

Vedlegg 4 – Anvendt metode for kontantstrøm til egenkapital - og prosjektanalyse

Metodikk benyttet ved beregning av fri kontantstrøm til egenkapital

Eksempel på kontantstrømberegning før grunnrenteskatt

		NOK	Kommentar
A	Inntekter	100	Input
B	- Operasjonelle kostnader	(38,3)	Input
C = A - B	= EBITDA	61,7	Beregnet
D	+/- Endring i arbeidskapital	(0,2)	Input
E = C +/- D	= Kontantstrøm («CF») fra drift	61,5	Beregnet
F	- Skatt på alminnelig inntekt	(4,6)	Input
G = E - F	= CF tilgjengelig før finansiering	56,9	Beregnet
H	+ Finansiering	0	Input
I = G + H	= CF tilgjengelig før betjening av gjeld	56,9	Beregnet
J	- Betjening av gjeld	(55,7)	Input
K = I - J	= CF etter betjening av gjeld	1,2	Beregnet

Kontantstrøm etter betjening av gjeld under dagens skatteregime

- Vi har beregnet kontantstrøm etter betjening av gjeld og deretter akkumulert denne kontantstrømmen for å vise selskapenes evne til å betjene den gjelden gitt de betingelsene som ligger i modellene i dag. Når vi har sett på dagens skatteregime har vi benyttet følgende input i beregningene:
 - Inntekter på kontrakt
 - Inntekter uten kontrakt
 - Operasjonelle kostnader
 - Endring i Arbeidskapital
 - Selskapskatt
 - Eventuell finansiering
 - Eventuell betjening av gjeld
- Merk at vi ikke har tatt hensyn til innføring av høyprisbidraget i beregningene men dette kan eventuelt legges til i analysen på et senere tidspunkt.
- Ved beregning av kontantstrøm etter betjening av gjeld og IRR har vi tatt utgangspunkt i selskapenes egne modeller. Vi har ikke kontrollert om selskapets modeller regner riktig eller vurdert forutsetningene som er benyttet i modellene. De ulike selskapene opererer blant annet med ulike prisbaner og valutabaner. Vi har ikke gjort noen endringer i selskapenes input. Vi har utelukkende sett på effekten ved å hensynta innføring av grunnrentebeskatning i mottatte modeller. Dersom man hadde gjort justeringer i forutsetninger eller gjort rekalkuleringer av mottatte modeller kunne konklusjonene blitt annerledes enn de vi har presentert.

Metodikk benyttet ved beregning av fri kontantstrøm til egenkapital

Eksempel på kontantstrømberegning inkludert grunnrenteskatt¹⁾

		NOK	Kommentar
A	Inntekter	100	Input
B	- Operasjonelle kostnader	(35,6)	Input ¹⁾
C = A - B	= EBITDA	64,4	Beregnet
D	+/- Endring i arbeidskapital	(0,2)	Input ¹⁾
E = C +/- D	= Kontantstrøm («CF») fra drift	64,2	Beregnet
F	- Skatt på alminnelig inntekt ²⁾	(4,6)	Input ¹⁾
G	- Produksjonsavgift og naturressursskatt	(9,2)	Beregnet
H	- Grunnrenteskatt	(16,9)	Beregnet
I = E - F - G - H	= CF tilgjengelig før finansiering	33,5	Beregnet
J	+ Finansiering	0	Input
K = I + J	= CF tilgjengelig før betjening av gjeld	33,5	Beregnet
L	- Betjening av gjeld	(55,7)	Input
M = K - L	= CF etter betjening av gjeld	(22,2)	Beregnet

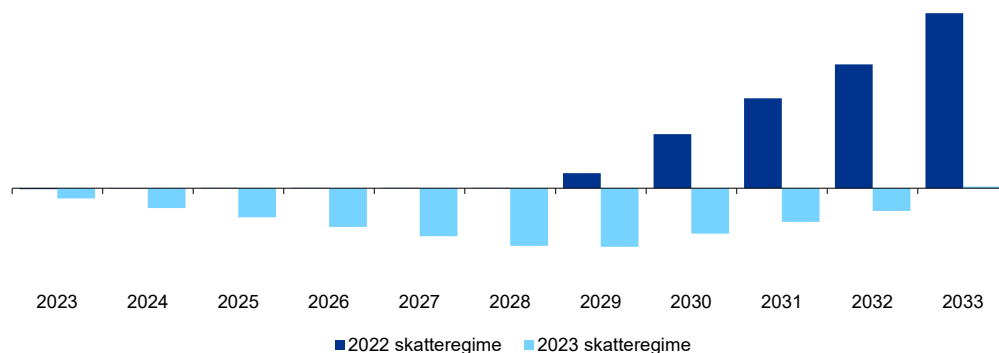
¹⁾ I denne beregningen fjerner vi produksjonsavgiften i selskapenes modeller før vi henter ut inputen, slik at det blir noen endringer i tallene vi henter fra selskapets modeller. Dette gjelder Opex, Endring i arbeidskapital og selskapsskatt (Vi påpeker, som nevnt over, at vi ikke har sjekket om selskapets modeller faktisk regner riktig). I de tilfellene vi ikke har mottatt dynamiske modeller har vi gjort en forenklet tilnærming og fjernet produksjonsavgiften fra opex basert på produksjonstall og justert opp skatt på alminnelig inntekt med 22% av denne justeringen, endring i arbeidskapital er holdt uendret. Merk at denne vindparken har fremførbare underskudd som gjør at skatt på alminnelig inntekt er noe lav.

Kontantstrøm etter betjening av gjeld under foreslått skatteregime

- Når vi har sett på foreslått skatteregime har vi regnet oss ned til kontantstrøm etter betjening av gjeld ved å benytte inputen som er listet opp under:
 - Inntekter på kontrakt
 - Inntekter uten kontrakt
 - Oppdaterte operasjonelle kostnader (endring i operasjonelle kostnader fra dagens skatteregime vil være at produksjonsavgiften blir behandlet som en skatt fremfor en del av driftsresultatet)
 - Oppdatert Endring i Arbeidskapital (Endring i operasjonelle kostnader endrer arbeidskapitalen noe)
 - Oppdatert Selskapsskatt (Selskapsskatten vil øke noe som følge av at produksjonsavgiften ikke ligger i skattegrunnlaget)
 - Eventuell finansiering
 - Eventuell betjening av gjeld
 - Skattemessige avskrivninger
 - Grunneiererstatning
 - Produksjon
 - Eventuell forwardkurve for EUR/NOK
- Merk at vi ikke har tatt hensyn til innføring av høyprisbidraget i beregningene men dette kan eventuelt legges til i analysen på et senere tidspunkt.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.

Prosjekt 1 er beregnet til å ikke være i stand til å fullt ut betjene de planlagte gjeldsbetalingene i perioden 2023 til 2032

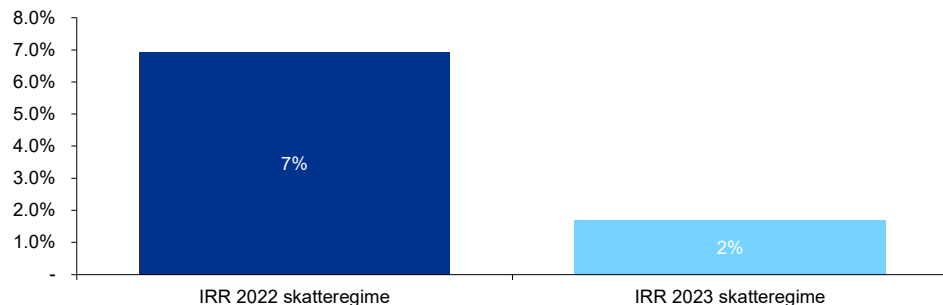
Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Beskrivelse av prosjekt 1

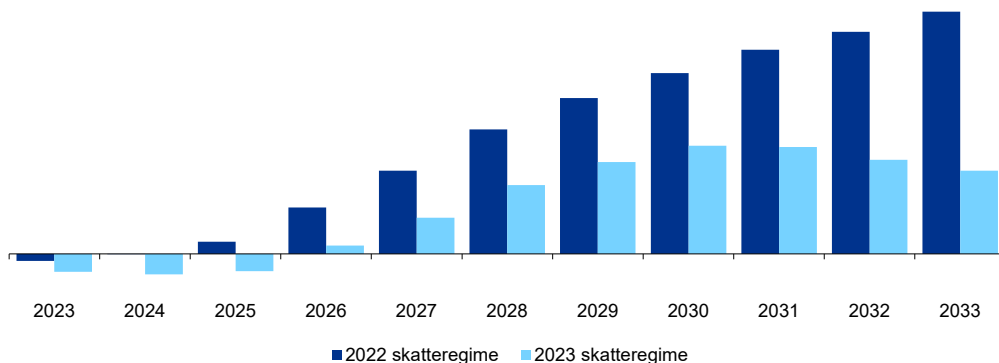
- Vindkraftverket ble satt i drift før 2018 og er for det alt vesentlige ferdig avskrevet slik at investeringer ikke vil komme til fradrag i grunnrenteinntekten, noe som medfører betalbar grunnrenteskatt allerede fra 2023 og negative akkumulerte kontantstrømmer helt frem til 2032. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- Med den foreslåtte skatten vil vindparken ikke være i stand til å fullt ut betjene de planlagte gjeldsbetalingene i perioden 2023 til 2032 og vil være avhengig av ytterligere finansiering.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 7% to 2%.

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

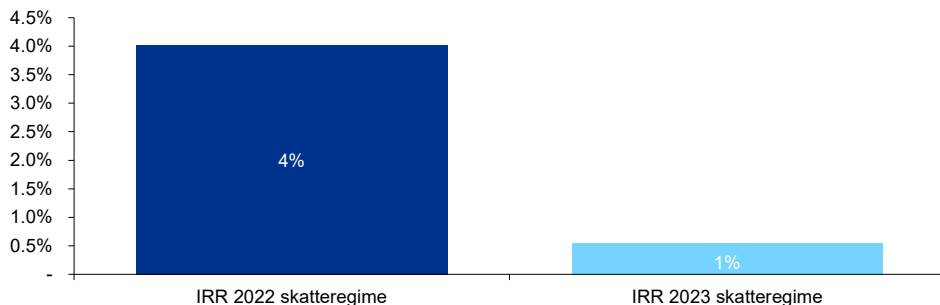

Prosjekt 2 er beregnet til å ikke være i stand til å fullt ut betjene de planlagte gjeldsbetalingene i perioden 2023 til 2025

Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

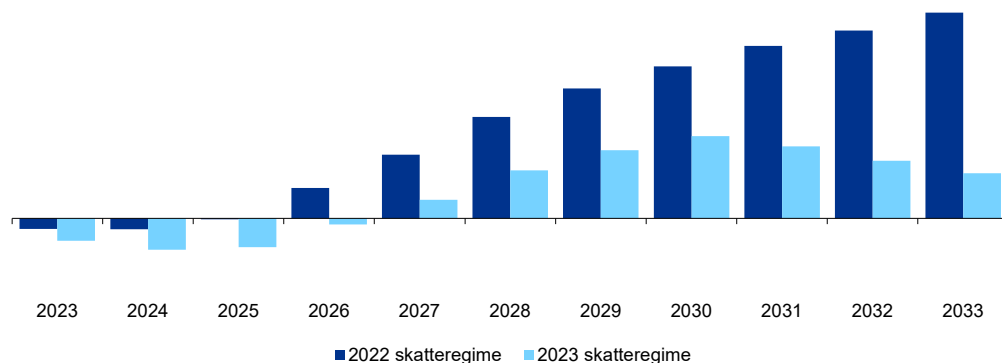

Beskrivelse av prosjekt 2

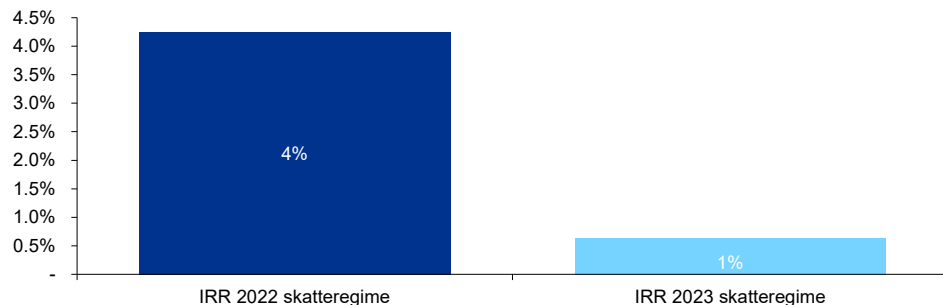
- Vindkraftverket ble satt i drift etter 2018, hvor det alt vesentligste av investert kapital utgjør skattemessig restverdi per 31.12.2022. Som sådan kommer avskrivninger i stor grad til fradrag i grunnrenteskattinntekten. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- På grunn av skattemessige avskrivninger vil prosjektet ikke komme i betalbar grunnrenteposisjon før i 2031. Reduksjon i kontantstrømmene i perioden 2023 til 2030 skyldes således betalbar produksjonsavgift og naturressursskatt. Produksjonsavgift og naturressursskatt må betales før det kan motregnes betalbar grunnrenteskatt.
- Med den foreslåtte skatten vil vindparken ikke være i stand til å fullt ut betjene de planlagte gjeldsbetalingene i perioden 2023 til 2025 og vil være avhengig av ytterligere finansiering.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 4% to 1%.

Prosjekt 3 er beregnet til å ikke være i stand til å fullt ut betjene de planlagte gjeldsbetalingene i perioden 2023 to 2026

Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

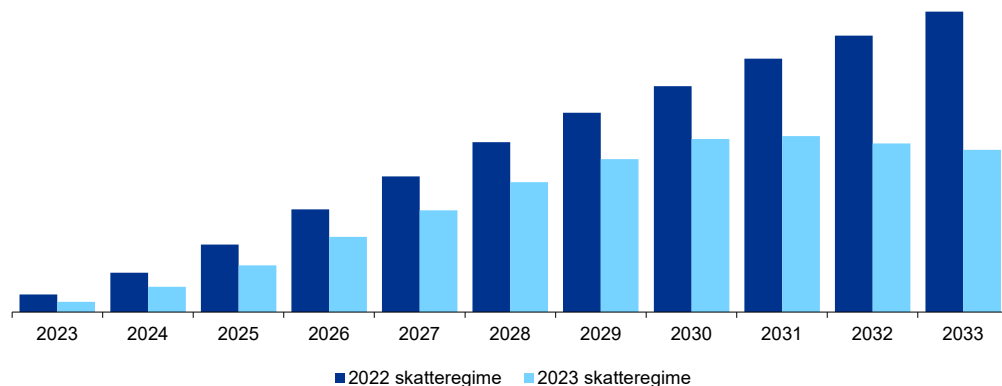

Beskrivelse av prosjekt 3

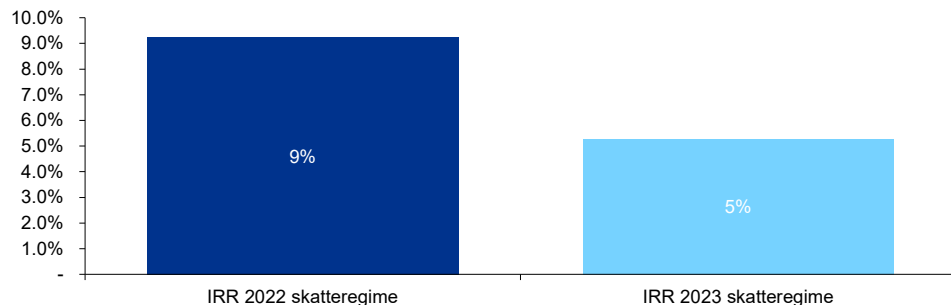
- Vindkraftverket ble satt i drift etter 2018, hvor det alt vesentligste av investert kapital utgjør skattemessig restverdi per 31.12.2022. Som sådan kommer avskrivninger i stor grad til fradrag i grunnrenteskatteinntekten. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- På grunn av skattemessige avskrivninger vil prosjektet ikke komme i betalbar grunnrenteposisjon før i 2031. Reduksjon i kontantstrømmene i perioden 2023 til 2030 skyldes således betalbar produksjonsavgift og naturressursskatt. Produksjonsavgift og naturressursskatt må betales før det kan motregnes betalbar grunnrenteskatt.
- Med den foreslåtte skatten vil vindparken ikke være i stand til å fullt ut betjene de planlagte gjeldsbetalingene i perioden 2023 til 2026 og vil være avhengig av ytterligere finansiering.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 4% to 1%.

Prosjekt 4 forventes vesentlig lavere kontantstrømmer etter det nye skatteforslaget

Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

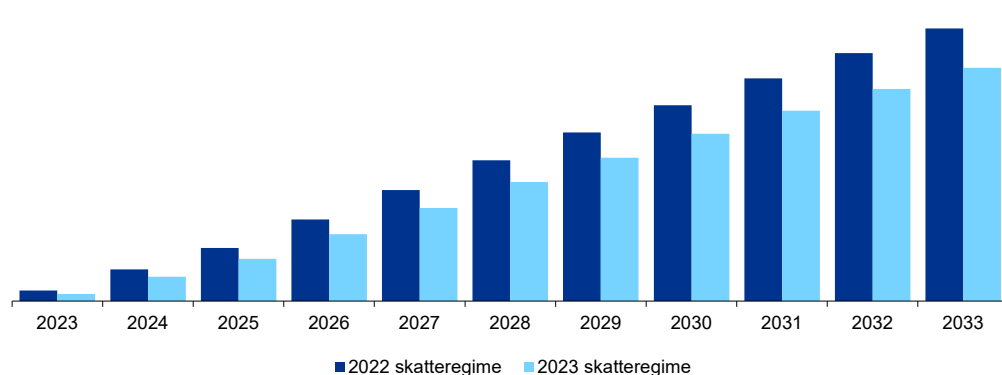

Beskrivelse av prosjekt 4

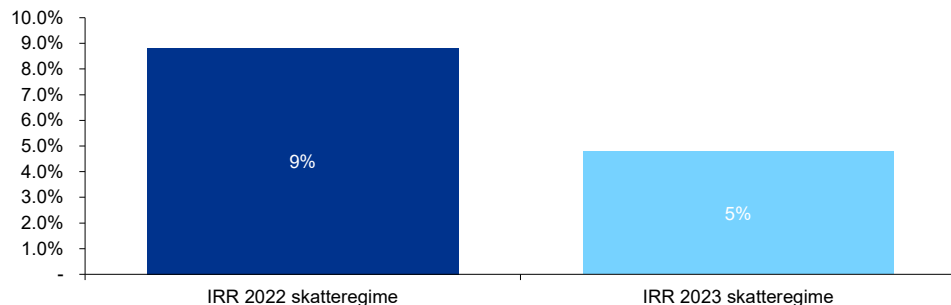
- Vindkraftverket ble satt i drift etter 2018, hvor det alt vesentligste av investert kapital utgjør skattemessig restverdi per 31.12.2022. Som sådan kommer avskrivninger i stor grad til fradrag i grunnrenteskatteinntekten. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- På grunn av skattemessige avskrivninger vil prosjektet ikke komme i betalbar grunnrenteposisjon før i 2031. Reduksjon i kontantstrømmene i perioden 2023 til 2030 skyldes således betalbar produksjonsavgift og naturressursskatt. Produksjonsavgift og naturressursskatt må betales før det kan motregnes betalbar grunnrenteskatt.
- Med den foreslåtte skatten forventes prosjektet vesentlig lavere kontantstrømmer.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 9% to 5%.

Prosjekt 5 forventes lavere kontantstrømmer etter det nye skatteforslaget

Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

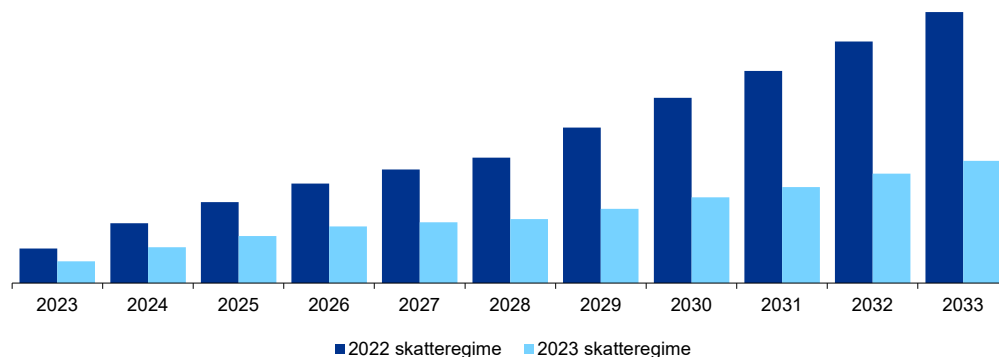

Beskrivelse av prosjekt 5

- Vindkraftverket ble satt i drift etter 2018, hvor det alt vesentligste av investert kapital utgjør skattemessig restverdi per 31.12.2022. Som sådan kommer avskrivninger i stor grad til fradrag i grunnrenteskatteinntekten. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- På grunn av skattemessige avskrivninger vil prosjektet ikke komme i betalbar grunnrenteposisjon før i 2035. Reduksjon i kontantstrømmene i perioden 2023 til 2034 skyldes således betalbar produksjonsavgift og naturressursskatt. Produksjonsavgift og naturressursskatt må betales før det kan motregnes betalbar grunnrenteskatt.
- Med den foreslåtte skatten forventes prosjektet lavere kontantstrømmer.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 9% to 5%.

Prosjekt 6 forventes vesentlig lavere kontantstrømmer etter det nye skatteforslaget

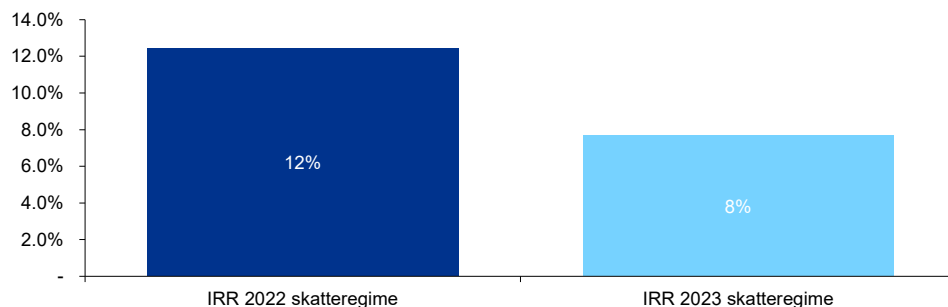
Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Beskrivelse av prosjekt 6

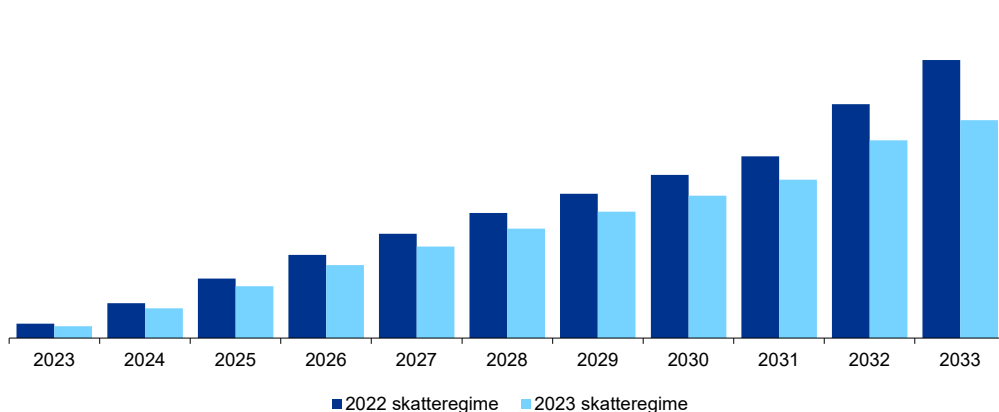
- Vindkraftverket ble satt i drift før 2018 og er for det alt vesentlige ferdig avskrevet slik at investeringer ikke vil komme til fradrag i grunnrenteinntekten, noe som medfører betalbar grunnrenteskatt allerede fra 2023 og negative akkumulerte kontantstrømmer helt frem til 2032. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- Med den foreslåtte skatten forventes prosjektet vesentlig lavere kontantstrømmer.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 12% to 8%.

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

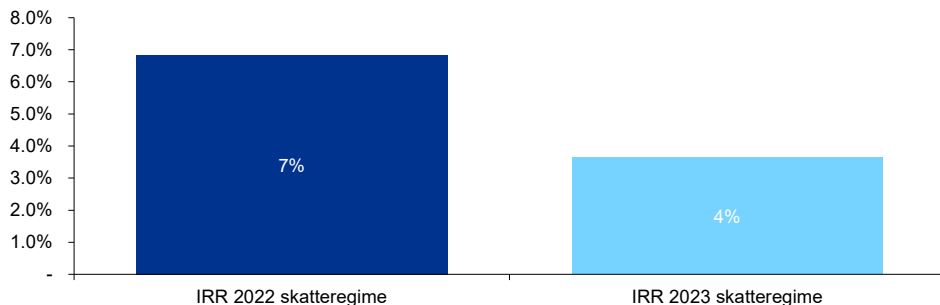

Prosjekt 7 forventes lavere kontantstrømmer etter det nye skatteforslaget

Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

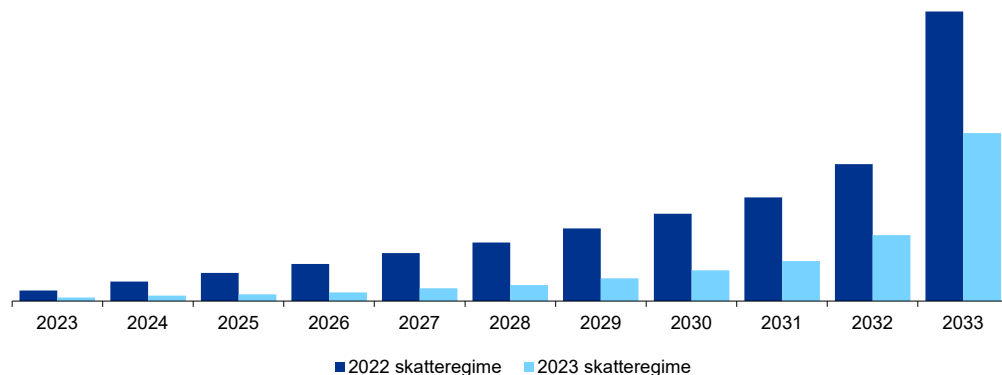

Beskrivelse av prosjekt 7

- Vindkraftverket ble satt i drift etter 2018, hvor det alt vesentligste av investert kapital utgjør skattemessig restverdi per 31.12.2022. Som sådan kommer avskrivninger i stor grad til fradrag i grunnrenteskattinntekten. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- På grunn av skattemessige avskrivninger vil prosjektet ikke komme i betalbar grunnrenteposisjon før i 2032. Reduksjon i kontantstrømmene i perioden 2023 til 2031 skyldes således betalbar produksjonsavgift og naturressursskatt. Produksjonsavgift og naturressursskatt må betales før det kan motregnes betalbar grunnrenteskatt.
- Med den foreslåtte skatten forventes prosjektet lavere kontantstrømmer.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 7% to 4%.

Prosjekt 8 forventes vesentlig lavere kontantstrømmer etter det nye skatteforslaget

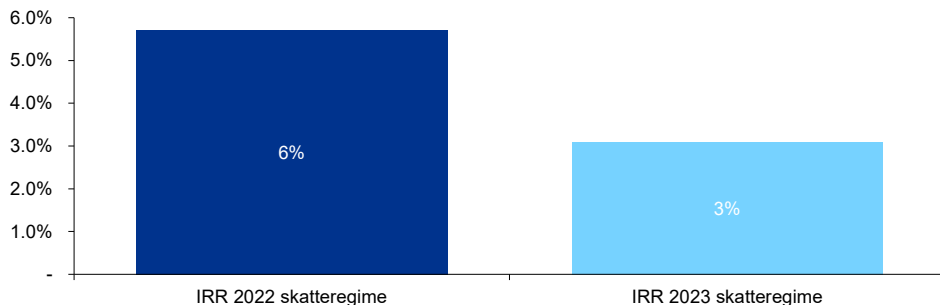
Akkumulert kontantstrøm etter betjening av gjeld fra 2023

Beskrivelse av prosjekt 8

- Vindkraftverket ble satt i drift før 2018, men har en skattemessig restverdi per 31.12.2022. Som sådan kommer avskrivninger i stor grad til fradrag i grunnrenteskattinntekten. En betydelig andel av produksjonen selges på PPA.
- På grunn av skattemessige avskrivninger vil prosjektet ikke komme i betalbar grunnrenteposisjon før i 2033. Reduksjon i kontantstrømmene i perioden 2023 til 2032 skyldes således betalbar produksjonsavgift og naturressursskatt. Produksjonsavgift og naturressursskatt må betales før det kan motregnes betalbar grunnrenteskatt.
- Med den foreslåtte skatten forventes prosjektet vesentlig lavere kontantstrømmer.
- Merk at beregningene er gjort per år slik at effekten av redusert kontantstrøm og gjeldsbetjening et år ikke har hensyntatt økt gjeld og rentekostnader året etter.
- Med den foreslåtte skatten reduseres internrenten (IRR) fra 6% to 3%.

Forenklet beregning av internrente (IRR) før og etter det foreslåtte skatteregimet

The background of the slide features a scenic view of a mountain ridge with several wind turbines. The sky is a mix of purple, pink, and blue, suggesting a sunset or sunrise. The KPMG logo is prominently displayed in the center, with the letters 'KPMG' in a large, white, sans-serif font. Above the letters, there are four white rectangular boxes, each containing a small white square, which are part of the KPMG logo's design.

KPMG

KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, Norwegian limited liability companies and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.